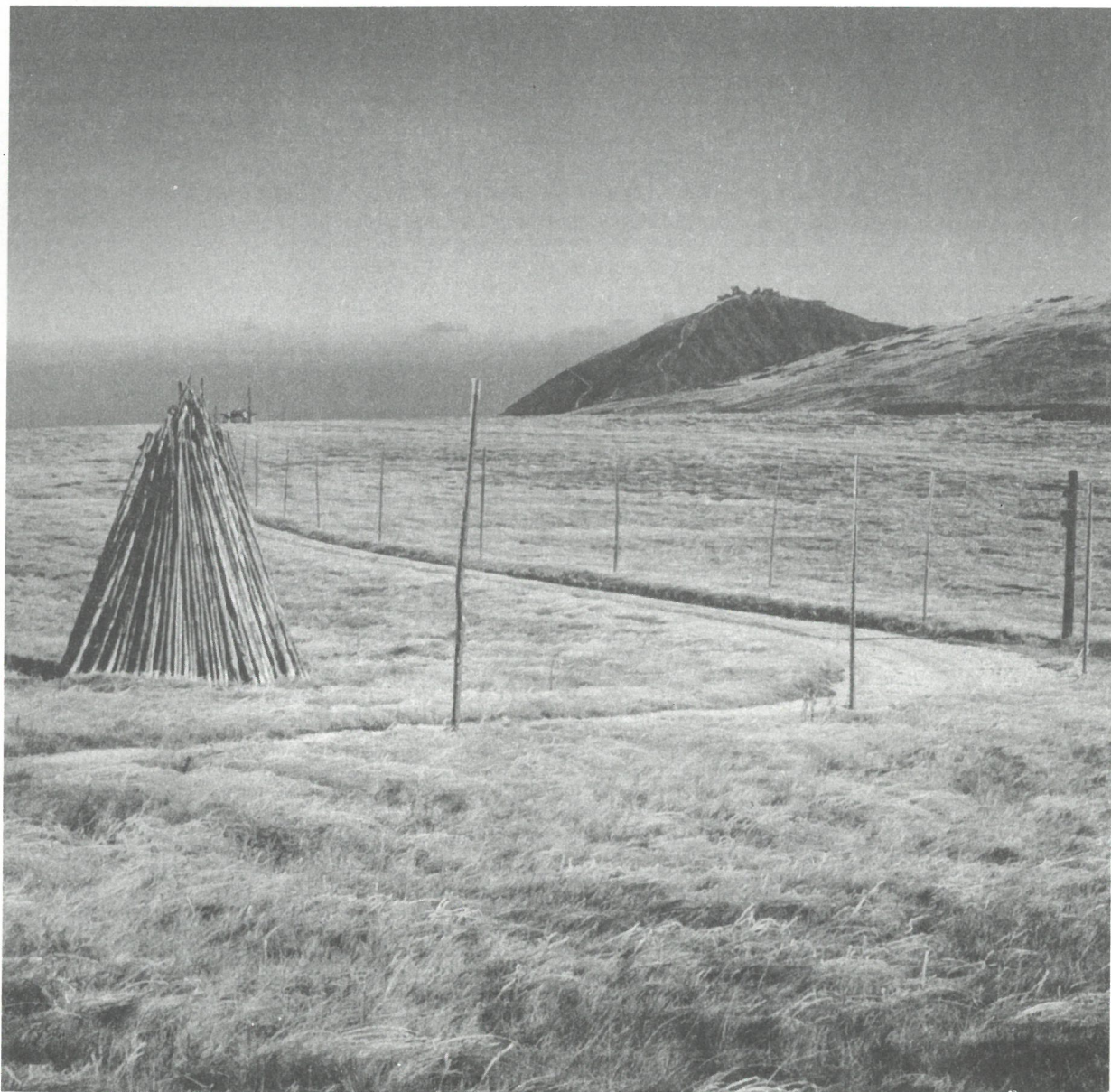

VESELY VÝLET

KRKONOŠE 2/2

zdarma

LÉTO 1993

Letos prvního května jsme se přišli rozloučit s posledním maloúpským hospodářem na zdejší hřbitov. Přišli jsme mu projevit úctu, kterou si vrchovatě zasloužil. Reimund Sagasser patřil k symbolům staré Malé Úpy, stejně jako malebný kostel a hřbitov, o jejichž záchranu se tolik přičinil. Jakoby pohřeb horala nebyl sám o sobě dost smutný, naklonil se ke mně přítel, pan Friedrich Kneifel a pošeptal mi: "Přemýšlím, že dám pryč krávu a jalovici. Nějak mě to zmáhá. Zeptám se jestli si je vezme Sosna do chlíva na Valšovky". Dlouho jsem nemohl nic říci, jakoby v tu chvíli, prvního května 1993, skončilo navždy několik století starých tradic Krkonoš. Až jednou dnes třiaosmdesátiletý Friedrich Kneifel z Janových

pokračování na str. 2

Horní Maršov

Do Lysečin a Albeřic
Obnova krkonošského lesa
Janské Lázně
Svoboda nad Úpou
Zlaté Rýchory
Pec pod Sněžkou
Mapa východních Krkonoš
Okolo Velké Úpy
Doporučené služby
Hostinné, Černý Důl
Z podzemí Nového Zélandu
Adršpach

str. 3 - 5
str. 4
str. 6
str. 8 - 9
str. 10 - 11
str. 11
str. 12 - 18
uprostřed
str. 16 - 18
str. 19 - 21
str. 22 - 23
str. 24
str. 26 - 27

dokončení ze str. 1

bud ve Velké Úpě zruší poslední klasické horské mléčné hospodářství, zkončí doba plných konví skvělého mléka, loktuší voňavého sena, zabydlených krásných chalup a zbožných horalů, pro které péče o dobytek byla na prvním místě všeho snažení. Ta doba vlastně skončila už dávno, hospodářství Reimunda Sagassera a Friedricha Kneifela byla jen připomínkou starých krkonošských časů. Víím, že se k té době budeme stále vracet, povídat si a psát o ní, ale bude to už jen historie. Pan Kneifel nepřeruší naše povídání a nepůjde do chléva podojit a nakrmit

krávy. Stejně jako před lety pan Sagasser, i on možná předá svůj dobytek mladému a modernějšímu hospodáři Davidu Sosnovi do jeho horské farmy na Valšovkách ve Velké Úpě. Předávají svá hospodářství nové době, novému životu. Symbolicky to odráží přeměnu celých Krkonoš.

Vážení hosté, záleží také na vás, jakou tvář Krkonošim spolu vtiskneme, jaké Krkonoše budou. Záleží také na vás, jestli po letech "socialistické rekreace" znovu získají naše hory někdejší milou podobu s harmonií horské přírody a pohostinností dobře vybavených hotýlků, pensionů a někde jen prostých chalup. Záleží také na vás, milí hosté, jaké služby, programy a aktivity od nás budete požadovat. Vážení hosté Krkonoš, snažme se spolu vytvořit krásnou a přívětivou, i když novou tvář hor, jakou v našich srdcích zanechala hospodářství Friedricha Kneifela a Reimunda Sagassera.

Pavel Klimeš

VESELY VÝLET

Vydavatel/redaktor: Miloslav a Pavel Klimešovi

Jazyková úprava: Věra Pokorná

Grafická úprava: Zdeněk Petira

Fotografie: Wenzel Lahmer, Ctibor Košťál, David Sosna, Radko Tásler

Fotografie na titulní straně: Ctibor Košťál

Ilustrace: Daniela Jandová, Aleja Táslerová, Květa Krhánková, Zdeněk Petira, Stanislav Špelda

Plánky, mapa: Zdeněk Petira

Tisk: Oldřich M. Šlégr, OFSET Úpice

Překlad do angličtiny: Iva Hanušová, Bernie Higgins, Kateřina Klimešová

Překlad do němčiny: Luisa Chaloupská, Gertrud Köhlerová, Hans-J. Warsow

Překlad do polštiny: Andrzej Magala

Trasy horských kol: Jan Hřebačka

Reklamní agenda: Pavel Klimeš (0439) 948 221

Uzávěrka tohoto vydání: 4.5.1993

Třetí číslo sezonních novin Veselý výlet vychází pro oblast východních Krkonoš v celkovém nákladu 60.000 kusů výtisků, z toho 20.000 kusů v české a 40.000 kusů v německé verzi. České vydání je rozšířeno o 5.000 anglického a 5.000 polského resume.

Noviny rozšiřuje Informační centrum Veselý výlet v Peci pod Sněžkou tel. (0439) 962 488, dále je k dostání na veřejných parkovištích v Janských Lázních, Temném Dole, Malé Úpě, Velké Úpě a Peci pod Sněžkou, v cestovních a informačních kancelářích, ve vybraných prodejnách, pensionech, zařízeních Správy KRNAP apod.

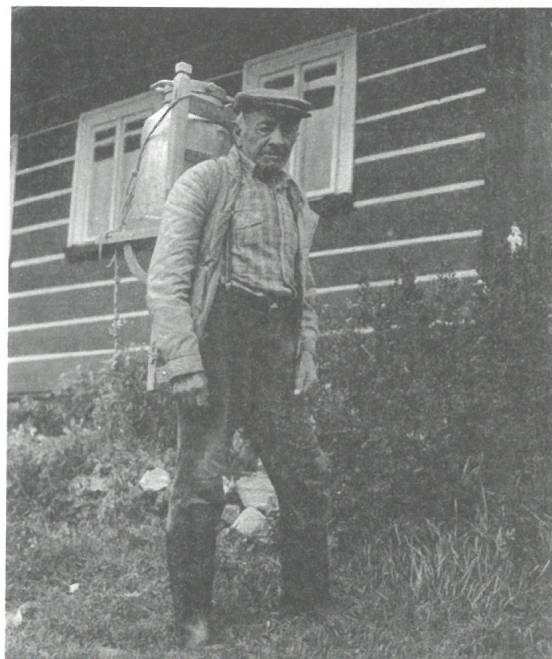
Veselý výlet je pro vás zdarma.

Máte-li zájem o zaslání zimního vydání Veselého výletu (1994) poštou domů, pošlete nám spolu s vaší adresou 30 Kč, jste-li z České republiky, a 150 Kč, jste-li cizinci, nebo si noviny objednejte osobně v Informačním centru Veselý výlet v Peci pod Sněžkou.

Veselý výlet

542 26 Horní Maršov 204
Tel. (0439) 948 221, 948 296

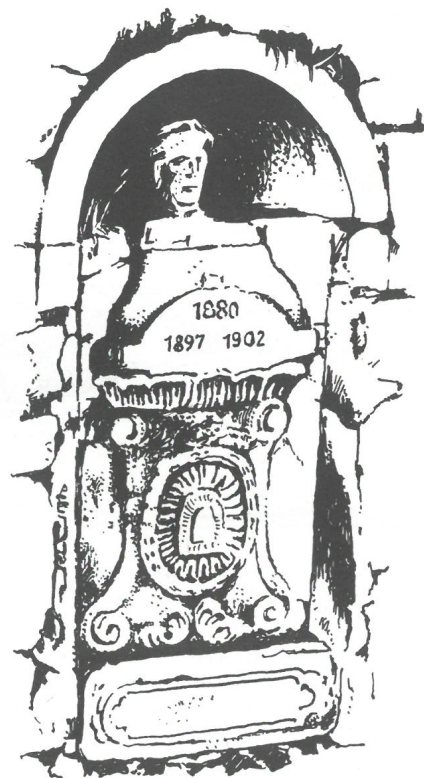
Před desíti lety, po dlouhé a úmorné pouti mezi kavkazskými štíty a ledovci, po kamenitých svazích a hřebenech, jsme se svými druhy usedli okolo ohně a ukončili namáhavou a nebezpečnou túru se slovy: "To byl ale veselý výlet!". Poněkud trpké rčení veselý výlet nás pak provázelo nejen na dalších cestách za dobrodružstvím a exotikou vzdálených velehor, krajů a měst, ale i doma při procházkách s rodinou, na obyčejných vandrech kousek za humna, nebo při návštěvách míst důvěrně známých. Ona průpovídka poprvé vyřčená na Kavkaze ztratila svou hořkou příchutí a stala se znamením pro ryzí a neopakovatelný zážitek, pro navázání kontaktu, povýšila na označení cesty, která má pro poutníka smysl a přitom je i plná poesie.

Reimund Sagasser

Pro Horní Maršov je důležité dokončení významných projektů. Nedaleko kostela vyrůstá nová škola pro děti z Maršova, Pece, Malé a Velké Úpy. Se zájmem očekáváme úpravu zámku na významný hotel, privatizaci a obnovu nemocnice, rekonstrukci pivovaru. Už dnes do Maršova rádi zavítáte. Obchody a služby jsou především na hlavní ulici a náměstí. Všude snadno zaparkujete a za parkování se v Maršově nikde neplatí. Vedle denních hostů se tu více a více hostů ubytuje. Byly otevřeny nové penziony, ve kterých lze většinou nalézt příznivější ceny než výše v horách. Například pension a vinárna Nová růže byl otevřen přímo na náměstí. Letní pohodu dotváří posezení v předzahrádce hostince U Bednářů nebo za řekou v zahrádce se zmrzlinou pod deštníky u potravinářského obchodu pana Hlaváče. To vše k Maršovu patří, ale hosté sem přijíždějí především za poznáním přírody a kulturních památek, pro pobyt v horách. Pro krátkou zastávku doporučujeme návštěvu areálu hřbitova s krásným kostelem, staletými lipami, zajímavou farou. Odtud je nejkrásnější pohled na Maršov. Mezi poutavé programy patří poznání osady Stará Hora, výstup na Rýchory, putování k Černé hoře. Veselý výlet vás chce pozvat k důkladnějšímu poznání Alberic a Lysečin.

Až zamiříte od parkoviště k Hlaváčům na zmrzlinu přes starý železný most, přejděte po užší lávce. Pozorně si prohlédněte kamennou říční regulaci na straně maršovského náměstí. Mezi velkými kameny je zasazena kulturní památka, na první pohled zvláštní kamenická práce. Pod klenbou je schovaná hlava svatého Jana Nepomuckého, trochu nepřírozně posazená na naznačeném pískovcovém těle. Tři letopočty vytesané na hrudi připomínají zajímavý příběh. Když tu maršovští v roce 1880 postavili první železný most přes Úpu, zřídili v místě dnešního parkoviště sochu sv. Jana Nepomuckého. Měla připomínat mučednickou smrt světce a zároveň ochraňovat most před vším zlým. Jenže hrozná povodeň v červenci 1897 přinesla smrt desítkám lidí, zničila domy a cesty. Smeten byl i železný most spolu se sochou Nepomuka. Obnova Maršova byla podmíněna regulací řeky Úpy. Jen náhodou našli ve vsi Mladé Buky kamennou hlavu. Jak se později ukázalo, byla to hlava maršovského Jana Nepomuka. Při dokončení kamenného břehu v roce 1902 osadili hlavu opět k novému železnému mostu. Proto se nedivte, že je hlava maršovského Jana Nepomuckého tak otlučená, vždyť se koulela řekou nejméně deset kilometrů.

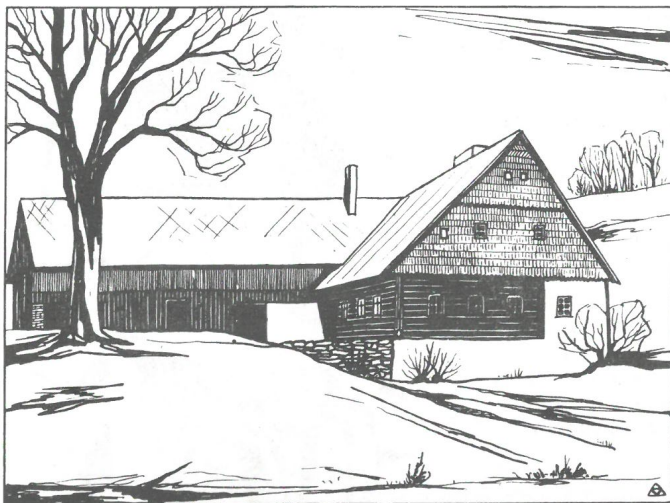

ASIA - to je zážitek !

Věhlas loni otevřené restaurace a pensionu ASIA přesahuje hranice Maršova. Ubytovaní v apartmá si hosté pochvalují, slávu ASII získává znamenitá kuchyně. Ve stylové orientální restauraci s dobovým nábytkem si jistě vyberete z bohatého jídelníčku z řady specialit čínské kuchyně. Když si kupříkladu dáte menu pro dva, můžete okusit černá vejce, maso dvou barev s praženou rýží po kantonsku, Orient salát a nakonec třeba broskev v čokoládě. Já osobně nikdy nepřehlédnu čínskou polévku s černými houbami nebo kuře s burskými oříšky, tedy kuře kung - pao. Přátelé bezmasých jídel si raději dají dušené houby s bambusovými výhonky a zeleninou. Ubytovaní hosté ochutnají i jídla české kuchyně. V restauraci příjemně překvapí i velké porce při úměrných cenách. Početnější skupinám hostů doporučujeme rezervaci hlavního kulatého stolu. Při pěkném počasí budete obslouženi i na terase. Zvláštností pro ubytované hosty jsou jídla připravovaná na otevřeném ohni v zahradě pensionu.

Čtyřlůžková apartmá v asijském stylu se vzájemně liší barevným provedením. Můžete si objednat červené, modré nebo žluté apartmá, vždy se dvěma lůžky v ložnici a dalšími dvěma v obývacím pokoji. Pension ASIA najdete snadno. Z hlavní maršovské ulice uhněte u novogotického kostela a sotva po 200 metrech vás zaujme červený plot a ve štítu domu žlutý emblém s pagodou pekingského Uhelného pahorku.

Pension a restaurace ASIA v Horním Maršově (542 26), majitel Dalibor Vrběcký, tel., fax (0439) 948 179, ubytování v apartmá s vlastní sprchou, WC, sat. TV, ledničkou, orientální restaurace je otevřena denně od 11.00 do 23.00 hodin. Vlastní parkoviště je přímo u pensionu. Domluvíte se i německy.

Na horskou silničku vedoucí do Lysečín a Albeřic se dostanete v Horním Maršově kolem zámku a přes náměstí. Cesta je místy rozbitá, opravený úsek je až nahoře. Postupně projedete dvě hlavní údolí Dolní a Horní Lysečiny, Dolní a Horní Albeřice. Možná to vypadá složitě, ale není důležité, jak se jednotlivá místa jmenují, když tu jsou k vidění zajímavé věci. Oblast leží trochu stranou hlavního krkonošského hemžení, proto si zachovala nejvíce svou původní milou tvář. Nikde v Krkonoších není nakupeno tolik starých chalup a statků, klenutých mostů, božích muk, mohutných stromů a opuštěných lomů.

Selské stavení čp. 11 v Dolních Albeřicích poznáte snadno. Stojí kousek pod pensionem Liberta a je bezesporu nejkrásnější chalupou v celém údolí. Štít, skládaný z tmavých šindelů, směřuje kolmo k silnici a vyniká v ostrém kontrastu prosté bílé omítky, spárování trámů a tvarovaných rámečků oken. Chalupa uzavírá spolu se stodolou a kůlnami zápraží ze tří stran. Nejstarší obytnou část selského stavení postavila koncem 18. století rodina Lahmerů. Ještě dnes je patrný lán půdy, který ke stavení patřil. Široký asi sto metrů se táhne dozadu na Albeřický vrch a nedaleko Reisovy kaple přechází do lysečinského údolí, kde končí až u potoka. Přímě nad stavením ve svahu byly louky, výše na rovině pole, za hřebenem lesy. Všechna pole a louky jsou dnes přeměněny na pastviny, po většinu roku přístupné krásným vycházkám nebo v zimě vyjížděním na lyžích. Selské stavení čp. 11 je chráněnou kulturní památkou, stejně jako nenápadná malá chalupa s číslem 37 naproti, trochu níže za potokem. Ta se sice neobjevuje v obrazových kalendářích nebo na titulních stranách časopisů jako zmíněná jedenáctka, ale je také zajímavá. Byla postavena snad jako obydlí živnostníka, snad jako výměnek k sousednímu statku, proto nikdy k chalupě nepatřil velký pozemek. Při bližším pohledu vás zaujmou staříčké trámy v roubení a třeba i kamenný komín se záklopem. Dnes obě stavení slouží rekreaci. Je ke cti majitelů, že je zachovali v původní prosté kráse.

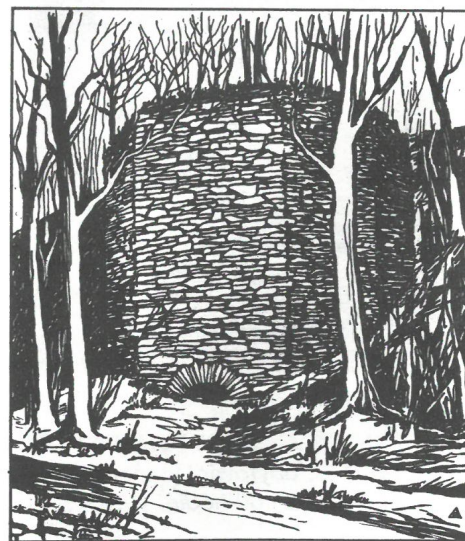
Jen o pětset metrů výše vás zaujme velická budova. Svým pojetím a objemem se odlišuje od okolních chalup a statků. Když si dům dobře prohlédnete, asi uhodnete jeho

původní využití. Do roku 1945 tu byla obecná škola. Stojí přesně v místě, kde končí Dolní a začínají Horní Albeřice. Když ji albeřičtí v roce 1887 dostavěli, chodilo sem 190 žáků. Právě albeřická škola odráží tragédii úplného vysídlení rozsáhlých území po druhé světové válce. V Horních Albeřicích dnes trvale žijí 3 občané, v Dolních je jich sotva 30. Honzík Vítek bydlí hned vedle školy, přesto se chodí učit pěšky až do Maršova.

Kdysi samostatné obce jsou rekreačními osadami, ale život jde dál a Albeřice i Lysečiny vlastně dopadly dobře. Je mnoho jiných vesnic, které kvůli hloupým válkám zmizely ze světa úplně. Navíc albeřická škola vypadá skvěle zásluhou řeholnic z řádu Nejsvětější svátosti, které tu založily charitní domov.

Krajina Horních Albeřic má zvláštní kouzlo. Radko Tásler to vysvětluje v Krkonoších nezvyklým tvarem terénu, plošinami a dolíky v důsledku rozdílného zvětvování vápenců a okolních filitů. Zajímavost zvyšují romantické stěny vápencových lomů a skalní výchozy čnějící ze spásaných luk. Možná lze odlišnost krajiny připisovat prastarému osídlení Horních Albeřic. Kulturní krajina tu byla již ve třináctém století, tedy o třista let dříve, než vznikly ostatní horské obce východních Krkonoš.

U konečné stanice autobusu v Horních Albeřicích je za potokem odstavná plocha pro auta. Tady je i někdejší celnice z roku 1844 a začátek zajímavé Staré celní cesty kolem lomů k hranicím a dále na Rýchory. V hlavním směru albeřického údolí, tedy zpevněnou cestou k Lysečinské boudě brzy dojdete ke kamenné věži. Je to chráněná technická památka - šachtová vápenka z roku 1875. Pálilo se v ní vápno z vápence těženého v Bischofově lomu, který je přímo za vápenkou. Do lomu můžete nahlédnout. K jedinému přístupnému místu dojdete po loučce vpravo od vápenky. Závora při ústí lomu vám napoví, že pohyb uvnitř lomu je nebezpečný. Ústí albeřické jeskyně, které je vidět, nebo přímo podzemí můžete navštívit pouze v doprovodu albeřických jeskyňářů. Kontakt zprostředkuje informační centrum Veselý výlet.

Emmina cesta - Z Maršova za

zámkem po "zelené" nebo lépe z Temného Dolu po Křížové cestě kolem kaple svaté Anny (zajímavá lidová architektura)

na Emminu cestu (technická památka, výhledy). Stále po zelené značce až nad Spálený Mlýn, tady odbočit do svahu po "modré" a vystoupat na Cestník (krásný výhled). Již z kopce po "červené" k Lysečinské boudě (občerstvení) a necelý kilometr za boudou v nejvyšším místě odbočit z "červené" doprava na hřebenovou neznáčenou cestu. Přes Albeřický vrch, kolem křížku dojdeme k Reisově kapli (hezké místo, výhled). Úvozovou cestou sedeme do Albeřic a dál zpět do Maršova.

Příjemná, málo užívaná trasa s řadou zajímavých objektů. Celodenní túra.

Veřejné půjčovny a servis horských kol:

Horní Maršov - Přemysl Kolomazník, Vodovodní údolí čp.196, tel. 948 217,

dopraví kolo na objednávku kamkoli; Miloslav Klimeš, Na Slovanech čp.122, tel.948 236, servis. **Janské Lázně** - firma Motyčka, centrální parkoviště, tel. 946 24; Sport Formánek, u Lesního domu, tel. večer 949 44; Miloslav Tuček, základní škola, tel.949 14, 946 73, servis. **Pec pod Sněžkou** - Přemysl Kolomazník - parkoviště u kapličky (P3). **Malá Úpa** - Marián Loudát, Pomezní Boudy - Lesní zátíší, tel. 966 316.

K Lysečinské boudě - Z Horního Maršova pojedeme po silnici do Spáleného Mlýna a tady uhneme po "modré" doprava kolem Rusalky (občerstvení) k malému kostelu (kulturní památka), kde končí náročné stoupání. Budeme pokračovat doprava kolem hájovny na Cestník (skvělé výhledy) a dál stále po "červené" sjezdem k Lysečinské boudě (občerstvení). Odtud lze sjet do Lysečín náročnějším sjezdem po "modré" (nezpevněná cesta) nebo lépe dál po "červené" kolem státní hranice (kousek dokonce za hranicí) do údolí Horních Albeřic (hezka krajina, lidová architektura) a projet celým údolím pohodlně až do Maršova.

Nepříliš náročná trasa, stále po zpevněných cestách, celkem dvě a půl hodiny jízdy.

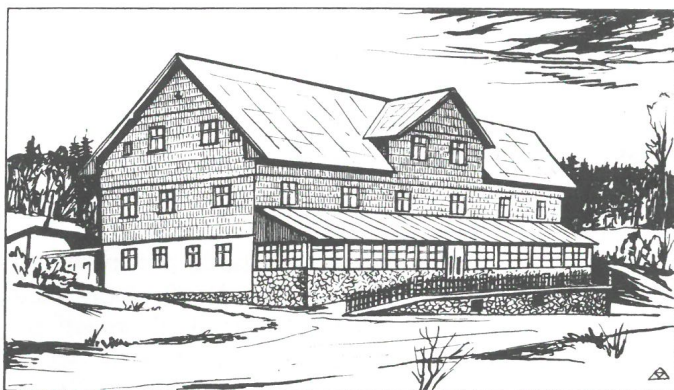
Přes Krausovy boudy - V Horním Maršově pojedeme u zdravotního střediska nahoru po "žluté" náročným stoupáním, posléze lesem až na Reisovky (Pražacka). Hned po příjezdu na Reisovy domky se vydáme doprava nahoru po neznáčené cestě až dojdeme na Krausovy boudy (dvě původní hájovny, krásný rozhled.) Tady se můžeme zajet podívat doprava po "žluté" na Modré kameny (nenáročná jízda po vrstevnici, vyhlídka) nebo se pustíme hned z kopce dolů po "žluté" a po bezpečném, ale rychlém sjezdu odbočíme doleva na "modrou". Kolem Modrokamenné boudy se dostaneme poměrně rychle po zajímavé Rudolfově cestě zpět na Reisovy domky a opatrně sjedeme do Horního Maršova.

Trasa je v první polovině poměrně náročná na fyzickou kondici, ale po dosažení Krausových bud je to vyložené odpočinkový výlet. Bezpečná trať po zpevněných cestách, celkem kolem 3 hodin.

Lysečinská bouda

Když Ignaz Kneifel z Velké Úpy hledal v roce 1926 zajímavé místo pro nový horský hotel, vybral si úplný konec malebného lysečinského údolí. Vysoko, až u státní hranice, postavil Lysečinskou boudu, která si dodnes uchovávala tehdejší výjimečnost. Stojí stranou od turistických center mezi krásnými horskými chalupami, ale přitom na hlavní hřebenové trase ze Sněžky přes Malou Úpu na Rýchory.

Dnes horský hotel provozují Šárka a Vladimír Šťastní a hostům velice ochotně nabízejí dobré služby. Vedle ubytování tu najdete restauraci v původním interiéru dřevěné krkonošské chalupy. Restaurace je otevřena denně od 11.00 do 22.00 hodin, ale když budete něco potřebovat mimo tuto dobu, nebojte se obtěžovat. Zvonek je u dveří. Lysečinská bouda je zatím jedinou fungující restaurací na trase z Pomezních Bud na Rýchory. V létě je živo na terase před boudou, kde se zastaví k občerstvení nejen turista, nejen cyklista s horským kolem. Vladimír si zakládá na dobré domácí kuchyni, zvlášť výtečné jsou myslivecké speciality. Milé jsou mírné ceny včetně cen za ubytování. Do Horních Lysečín je omezen vjezd motorových vozidel. Přímo u Lysečinské boudy může na odstavné ploše nebo v garáži parkovat jen omezený počet vozů ubytovaných hostů. Pro zimní pobyty je důležité, že k boudě patří 680 metrů dlouhý lyžařský vleč a sjezdovka, v okolí jsou ideální terény pro vyjíždky na běžkách.

Horský hotel Lysečinská bouda v Horních Lysečínách, pošta Horní Maršov (542 26), Vladimír Šťastný, tel. fax (0439) 948 149, ubytování turistického charakteru ve 2, 3 a 4 lůžkových pokojích, celkem 42 lůžek, restaurace, bar a terasa jsou otevřeny denně od 11.00 do 22.00 hodin, video, sat. TV. Pro ubytované hosty jsou k dispozici horská kola. Kontakt nebo ověření volných míst je možný i přes informace v Temném Dole, či telefonicky z Horního Maršova. Domluvíte se i německy.

V posledních zhruba 15 letech pozorujeme prudké zhoršení zdravotního stavu lesních ekosystémů Krkonoš. O vysvětlení jsme požádali inženýra Oldřicha Lábka, ředitele Lesního závodu Horní Maršov.

Na úvod nám řekl, že: Situace je o to složitější, že jsou nejvíce postiženy zejména hřebenové partie, kde se ještě přidružují nepříznivé klimatické podmínky. Navíc je třeba si uvědomit, že až na malé lokality v nepřístupných partiích Krkonoš, kde se zachovaly zbytky původních porostů, se ve většině případů jedná o založené lesy ze sadebního materiálu, který neodpovídal přírodním podmínkám Krkonoš. Na stovkách hektarů jsou přestálé stromy staré mnohdy přes dvě stě let. Ty odumírají z důvodu fyzického stárí.

A co globální zhoršení životního prostředí?

Je nepopiratelné, že zděděné negativum se projevuje v první řadě nepříznivým působením imisí. Ty pronikavě urychlily odumírání lesů v Krkonoších. Kyselé deště poškozují nejen lesy a ostatní rostliny, ale způsobují i dlouhodobé okyselení a degradaci půdy.

Proč rozpad lesů probíhá tak rychle?

Oslabené porosty jsou druhotně napadány zejména biotickými škůdci, kteří se podílejí na dalším zhoršování zdravotního stavu lesa. Z těchto důvodů stojí lesníci v Krkonoších před obrovským úkolem obnovit odumírající porosty. Situace je složitější o fakt, že se jedná o lesy v národním parku, kde je nutno hospodařit s ohledem na ochranu přírody a jiným specifickým podmínkám.

Dohodli jste se na postupu s ochranáři?

Při vypracování nového lesního hospodářského plánu jsme respektovali požadavky Správy národního parku ve věcech lesního hospodaření v jednotlivých zónách podle plánu péče o Národní park.

Jaký lze očekávat další vývoj stavu porostů?

V příštích nejméně 20ti letech se nedá předpokládat snížení exhalací na únosnou míru. Navíc degradace půdy je značná a bude trvat několik desetiletí po snížení působení imisí, než dojde k její regeneraci.

Jak chcete dosáhnout obnovy krkonošských lesů, aby nové porosty byly odolnější proti působení exhalací, a biotických škůdců. Zároveň aby splňovaly další důležité funkce - vodohospodářskou, protierozní, protilavinovou a v neposlední řadě rekreační?

Pomineme-li nutnou vysokou kvalitu prováděných prací, odbornost lesníků i dělníků, které jsou pro zdárnost cíle bezpodmínečně nutné, jeví se jako nejdůležitější zajistit dostatečné množství osiva z

uznaných porostů a z něj pak vypěstovat kvalitní sadební materiál, jako záruku kvality nového lesa.

Loni byla velká úroda šišek, tak jste toho využili?

Protože odumírající porosty rodí v dlouhých periodách a v podstatně slabších úrodách, je nutné využít zejména v příznivých letech maximální sběr semen. To se nám v roce 1992 podařilo. Jen na Lesním závodě Horní Maršov jsme sebrali 20 tun smrkových šišek. Z nich je 6 q semen, což představuje 9 miliónů sazenic. Mimo smrk jsme sebrali 200 kilo jedlových šišek a tunu bukovic. Získané semeno se skladuje ve speciálním zařízení, kde se s minimální ztrátou přechovává i více než deset let. To je naše semenná banka.

A když další semenný rok nebude vůbec nebo nebude brzy?

Eventuální nedostatek semene pro vypěstování sadebního materiálu se dá z části nahradit vegetativním množením - řízkováním nebo roubováním. To je nejen pracné a nákladné, ale dá se provádět jen v omezeném rozsahu. Snažíme se obnovovat nebo nově zakládat lesní školky ve vyšších polohách, kde se sice prodlužuje pěstební období o jeden rok, ale sazenice jsou mnohem lépe aklimatizované a připravené na drsné klimatické podmínky rozsáhlých holin. Nové porosty zakládáme a zejména vychováváme v řídkém sponu, abychom dosáhli maximálního zvětšení asimilační plochy a stability porostu, zejména jejich odolnosti proti působení větru. Tímto postupem šetříme i osivo.

Původní krkonošský les byl smíšený, proč dnes není více listnatých druhů?

Každoročně zvyšujeme podíl odolnějších listnatých dřevin. Limitujícím faktorem pro zavádění většího procenta listnáčů, zejména buku a javoru, je velká nadmořská výška a drsné klima. Do nejvyšších poloh horských smrčín, které jsou poškozeny nejvíce, se z vhodných listnáčů dá použít pouze jeřáb olýsalý a bříza karpatská.

Někdy na holinách zůstává příliš mnoho zbytků po těžbě.

Pro zlepšení mikroklimatu eventuálně zabránění eroze na imisních holinách, soustřeďujeme těžební zbytky a klest do vyšších řad kolmo na převládající vítr. V jejich závětrí sazenice lépe odrůstají. Zejména v zimních měsících dochází k negativnímu působení větru, odvání sněhu, obrušování jehličí ledovými krystalky a působení námrazy a jinovatky. Pokud to podmínky dovolí, ponecháváme na holinách ze stejných důvodů ekologická žebra z původních porostů.

Nemůže si příroda pomoci sama?

S přirozeným zmlazením se dá počítat jen ve velmi omezené míře. Při dobré úrodě šišek pomáháme zmlazení zraňováním povrchu půdy pod mateřským porostem.

Jak obnovujete les v nejvyšších polohách?

Při horní hranici lesa v pásmu zakrsklých smrčín začínáme s obnovou porostu podsadbami. To je způsob, kdy pod porost do prosvětlených částí sázíme skupiny stromků a postupně s usycháním dalších jedinců je rozšiřujeme. Původní porost odstraňujeme těžbou a dřevo dopravujeme převážně pomocí vrtulníku nebo ho ponecháme na místě.

Jaké jsou další předpoklady obnovy lesa?

Jednou z důležitých podmínek pro zdárnou obnovu lesů v Krkonoších je docílení optimálního stavu spárkaté zvěře. Škody na nově založených porostech musí být minimální. Toho dosáhneme jednak redukcí stavů - v posledních dvou letech jsme stavy jelení zvěře pronikavě snížili odstřelem. V kritickém zimním období soustřeďujeme zvěř do přezimovacích obor, které provozujeme na našem závodě již 15 let s velmi dobrými výsledky. Daří se nám do obor na zimu uzavřít cca 90% veškeré zvěře, čímž se podstatně snižují škody zimního ohryzu sazenic a mladých porostů.

Obnova krkonošského lesa nemá pouze lokální vý-

znam. O tom svědčí i podíl holandské nadace FACE.

Z této nadace byly uvolněny značné finanční prostředky nejen na obnovu porostů, ale investice jsou směřovány i do rozvoje školkařského provozu. Také nákup ekologicky vhodnějších mechanismů a zařízení, výstavba a údržba vhodných lesních cest a svážnic, přibližování dřeva vrtulníky z nepřístupných partií hor, budou hrazeny z těchto peněz. Projekt FACE je zpracován na příštích 20 let s tím, že bude za tuto dobu obnovena v Krkonoších zhruba polovina lesních porostů v nejobtížnějších partiích. Již jsme využili z nadace prvních 6 milionů korun.

Kdy budou holiny zalesněné?

Je třeba si uvědomit že v drsných klimatických podmínkách vrcholů Krkonoš je období zajištění nově založených porostů 10-15 let. To je trojnásobek doby stanovený pro normální les. Zajištěním se rozumí stav, kdy stromky odrostou buřeni i zvěří a tvoří souvislý zapojený porost. Proto se v některých případech zdá návštěvníkům Krkonoš že na odlesněných plochách není nový les. V zimě používají tyto plochy jako sjezdové nebo turistické tratě a tím poškozují ostrými hranami lyží nebo ušlapáním mladé stromky. Lesníci mají dostatek sil k obnově krkonošského lesa. Ke zdaru mohou napomoci i návštěvníci ohleduplným chováním v přírodě a respektováním omezení provozu v některých místech. Těžce zkoušené lesy pomoc potřebují.

HORSKÝ HOTEL POD PRALESEM

Antonínovo údolí pod jižními svahy Rýchor zná jen málokterý návštěvník, jakoby ani nepatřilo ke Krkonošskému pohoří s miliónovou návštěvností. Z hlavní silnice od Trutnova do Pece pod Sněžkou se odbočuje v Mladých Bukách vpravo, přes železniční trať u fotbalového hřiště. U hájovny je křižovatka cest do Bystřice (článek Zlaté Rýchory na str. 11) a doleva do Sejfů a Antonínova údolí. Od koupaliště pokračuje cesta malebným údolím se starými chalupami, loukami s uzounkými políčky lemovanými zdravými lesy. Na hřebenech Krkonoš umírají celé lesní porosty, ale tady rostou i vzácné jedle a mohutné buky. Po dvou kilometrech se údolí zužuje a tady uprostřed přírody stojí zcela nový hotel Pod pralesem.

Vedoucí hotelu paní Miháliková se snaží společně s personálem obnovit dávnou tradici Antonínova údolí, kdysi vyhledávaného výletního místa. Ubytováním hostům i výletníkům mají co nabídnout. Všechny dvou až pětilůžkové pokoje i apartmá mají vlastní WC a sprchu, je tu prostorná jídelna, sauna s bazénem. Projeví-li hosté zájem, přijíždí sem z Janských Lázní rehabilitační sestra. Okolí hotelu je pro děti bezpečným hřištěm, ale když prší, mohou se vyřadit v klubovně. Jako kdysi sem opět přicházejí turisté a výletníci posedět v kavárně, vinárně nebo jen tak venku pod slunečníky. Podává se odpolední rychlé občerstvení, poháry a nápoje. V úterý večer hraje pravidelně hudba, proto je otevřeno až do půlnoci. Dřívější slávu místa, která se do Antonínova údolí pomalu vrací, připomíná kaplička vedle hotelu. Brzy bude opět vysvěcena a pod Rýchory se vrátí řád a pohoda.

Horský hotel Pod pralesem v Antonínově údolí, (pošta Mladé Buky, 542 23), vedoucí Jana Miháliková, tel. (0439) 947 237, fax 5157, poskytuje ubytování v pokojích a apartmá se sociálním zařízením. Kavárna, vinárna a sauna jsou otevřeny i pro neubytované hosty denně mimo středy, od 16.00 do 22.00 hodin, v úterý hraje hudba až do 24.00 hodin, o víkendech je otevřeno již od 14.00 hodin. U hotelu je antukové hřiště, nedaleko odtud veřejné koupaliště Sejfy. Ubytování hosté mohou zajižďet a parkovat přímo u hotelu. Domluvíte se i německy.

Je dosti pravděpodobné, že kdybyste se zeptali obyvatel jihu Evropy, severu Afriky, či jiné, třeba i vzdálenější části světa, zda zná Janské Lázně v Čechách, odpověděl by k vašemu překvapení, že ano. Toto krkonošské středisko má totiž kromě všech předností, které poskytují běžná horská letoviska, ještě něco navíc: znamená péči a naději pro lidi postižené obrnou a jinými chorobami pohybového ústrojí.

Sem se sjíždějí lidé z celého světa, aby načerpali nové síly v místním rozsáhlém lázeňském zařízení specializovaném na tuto léčbu. Také proto mají Janské Lázně i z architektonického hlediska poněkud jiný charakter než ostatní krkonošské obce. Pocit odpočinku, duševní i tělesné pohody tu přímo vyzařuje z celkového uspořádání střediska, které je ideální zejména pro rodinnou rekreaci. Každý si totiž může vybrat pro sebe nejvhodnější kulturní i sportovní činnosti - ať je mu pět, dvacet nebo osmdesát let, ať je nadšeným sportovcem nebo potřebuje pomoci svému tělu od různých neduhů.

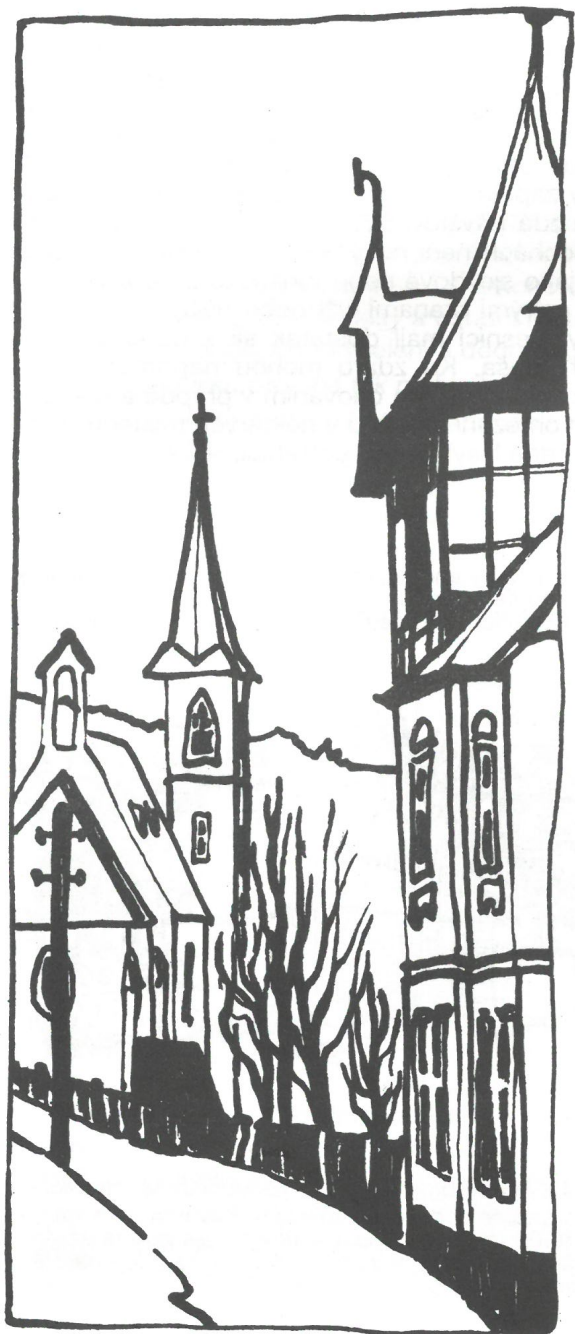
Zatím co se ti členové vaší rodiny, kteří prahnou po náročných horských túrách, vydají k lanové dráze Janské Lázně - Černá hora, nebo se dokonce rozhodnou k pěšímu výstupu na vrchol Černé hory a odtud už zdolávají některou z mnohých hřebenových túr, podívejme se, co všechno mohou podniknout fyzicky méně zdatní rodinní příslušníci.

Určitě se vydají do centra města s rozsáhlým souborem lázeňských budov zvaným Janský dvůr a Lázeňský dům. Zde si budou moci objednat některou z posilujících procedur: od individuálního tělocviku, přes možnost koupele ve vířivé lázni, cvičení a plavání v bazénech s léčivou termální vodou až po masáže.

Po proceduře si mohou zajít na dobrou kávu, pohár či oběd. Možností je celá řada a některé restaurační objekty jsou projektovány bezbariérově a tedy dostupné i pro hůře se pohybující hosty lázní. Svět zdravých se zde prolíná se světem těch, kteří zdraví hledají a více než kde jinde tu žije myšlenka pomoci druhému a vědomí vzájemné spolutnosti lidí. V době, kdy se někteří rozhodnou pro horskou cyklistiku a půjčí si horské kolo třeba u dolní stanice lanové dráhy, maminky s malými dětmi či dříve narození členové rodiny mohou obdivovat odlehlejší části Janských Lázní, protkané celou sítí uliček a promenád, klikatících se místy lesem, místy městečkem.

Snad nejvyhledávanější, fyzicky nenáročná a turisticky velmi zajímavá je procházka po cestě od kolonády kolem kostelíka sv. Jana Křtitele a moderní dětské léčebny Vesna, hustě vroubená lavičkami s krásnými pohledy na okolní hory. Také promenáda začínající u obchodního centra Arnika, která vede do výše položených částí střediska, poskytne nezapomenutelné pohledy na malebnost lázní. Odbočíte-li na jejím konci doleva, dostanete se po krátkém strmějším stoupání do té části Janských Lázní, která má již typický horský ráz. Naleznete tu minigolf, hřiště na volejbal i kopanou a počátky náročnějších turistických cest. Zde také protíná Janské Lázně silniční tah spojující přes Hoffmannovu boudu východní a západní část Krkonoš, takže nesčetné pensiony, kavárny i restaurace vás upozorní na možnosti ubytování i občerstvení na každém kroku.

Také večery v Janských Lázních uspokojí požadavky zástupců všech generací. V některých provozovnách si můžete zatančit polku či valčík při tradičních večerech pro pokročilé, jinde vás přivábí rytmy moderních diskoték, v kolonádě dokonce i koncert vážné hudby. Kino Vlast promítá denně mimo úterky a sobot od 19.30 a kromě filmů poskytuje pro koncerty některých našich předních hudebních interpretů. Pokud jde o hudbu, nenechte si ujít sezónní víkendové promenádní koncerty pořádané odpoledne pod širým nebem před budovou Kolonády v rámci Kulturního léta v Janských Lázních. Ti, kteří dají i večer přednost sportu před kulturou a zábavou, využijí služeb městské sauny, nebo posílí své svalstvo v soukromém fit centru u lanové dráhy.

Kolem Janských Lázní jsou dobré terény pro jízdu na horském kole. Svou trasu si tu vyberou zdatní jezdci, ale i ti, kteří na horském kole mnoho nenajezdili. K poznání nového druhu turistiky stačí

zaparkovat auto, vypůjčit horské kolo a vybrat si jednu z nabídnutých tras.

Rudolfova cesta - pojedeme z parkoviště k Lesnímu domu po silnici (to je ve směru do Pece pod Sněžkou), odtud doprava na "modrou" a kolem Sirény přes Černohorský potok. Vystoupáme k Modrokamenné boudě a dál už si budeme vychutnávat příjemnou jízdu po mírně zvlněné Rudolfově cestě (stále "modrá"). Na Reisových domcích (Pražačka) se budeme držet zpevněné cesty a opatrně sjedeme do Horního Maršova. Odtud se vrátíme do Svobody nebo Janských Lázní po silnici.

Jednoduchá, fyzicky nenáročná, bezpečná, ale krásná trasa po zpevněných cestách. Maximálně 1.5 hodiny.

Na Zlatou vyhlídku - od parkoviště u lanovky na Černou horu pomalu a opatrně sjedeme přes město k léčebně Vesna. Odtud pojedeme po "zelené" a pak následně po "žluté" stále do náročného kopce po úzké pěšině k Janské boudě. Odtud již po nenáročné cestě dojedeme ke Zlaté vyhlídce (občerstvení). K Hoffmannově boudě (občerstvení, zajímavý interiér hospody) to je už jen kousek. Zpět k parkovišti sjedeme po silnici.

Je to snadná a bezpečná trasa, pro její projetí je třeba počítat s jednou hodinou.

Okolo Černé hory - z Janských Lázní pojedeme k Hoffmannovým boudám, kde těsně před nimi uhneme doprava na horskou silničku. Za první ostrou zatáčkou u hájovny najedeme na "modrou", které se budeme držet po lovinu celé trasy. Poměrně příjemným stoupáním se budeme přibližovat k Zrcadlovkám. Nesmíme zapomenout odbočit v další ostré zatáčce z asfaltu na kamenitou cestu. Přijedeme lesem na Zrcadlové boudy (výhled daleko do kraje) a po lesní cestě objedeme celou Černou horu. Na křižovatkách se dáme vždy doprava a poměrně prudkým sjezdem se dostaneme na rozcestí u Kolínské boudy. Odbočíme doprava již po "červené" do kopce až přijedeme pod Václavák. Tady je velmi ostrý kopec, po jehož úporném zdolání přijedeme na Černou paseku a za chvíli na Černou horu (bohatá nabídka občerstvení). Z Černé hory sjedeme po silničce zpět k Hoffmannově boudě a na parkoviště. Ale pozor, hlavně zpočátku je sjezd prudký a mohou tu jezdit i vozidla. Trasa je fyzicky středně těžká, většinou po nezpevněných cestách, náročná ve sjezdech. Doba projetí je nanejvýš pět hodin.

Než vyjedete na horském kole do terénu, měli byste vědět:

Na území Krkonošského národního parku je provoz kol v terénu omezen na cesty vyznačené v cyklistické mapě. Můžete ji koupit v půjčovnách kol, v zařízeních NP, dalších informačních centrech.

Cyklistické trasy se často prolínají se značenými turistickými cestami, kde mají pěší turisté přednost. Počítejte s tím, že když se k nim ze zadu blížíte, nevědí o vás a mohou nepředvídatelně reagovat.

Největší nebezpečí vám na horském kole hrozí při sjezdech. Trasy nejsou uzavřeny ani zvlášť upraveny, proto očekávejte střet s chodci, vozidla včetně lesnických strojů. Na cestě může ležet i zapomenutá kláda. Doporučujeme vám jezdit v cyklistické přilbě.

Na centrálním parkovišti v Janských Lázních chrání vaše auto elektronika

Přímo u dolní stanice lanovky na Černou horu je centrální parkoviště pro Janské Lázně. Střed města je pro běžný provoz motorových vozidel uzavřen. Vede sem pohodlná cesta, za deset minut může být každý na kolonádě. Lanovka na Černou horu je v provozu každou celou hodinu od 7.00 do 20.00 hodin.

Spolu se svými zaměstnanci poskytuje pan Václav Motyčka nejlepší parkovací služby v Krkonoších. Automobily a autobusy jsou střeženy 24 hodin denně. Celý areál parkoviště je zabezpečen i pomocí průmyslových kamer. V noci je navíc v provozu čidlový systém reagující na každý vstup cizí osoby na parkoviště rozsvícením směrových výbojek. Na parkoviště lze vjet nebo z něj vyjet pouze přes elektricky ovládané závory. Přesto je po celou dobu pobytu vaše vozidlo pojištěno proti krádeži a poškození až do výše pěti milionů korun. Na parkovišti je nepřetržitý provoz směnárny a po celé léto si hosté mohou půjčit kvalitní horská kola.

Centrální parkoviště v Janských Lázních, provozuje Václav Motyčka, tel.

(0439) 946 24, nonstop provoz včetně směnárny a půjčovny horských kol. Výhradní distribuce sezonních novin Veselý výlet pro oblast Janských Lázní a okolí.

Pension Duncan patří mezi nejlepší ve východních Krkonoších, kvalitní služby ocení i nároční hosté. Místo odbočení k Duncanu z hlavní silnice Svoboda nad Upou - Černý Důl je dobře označené. Ubytování je ve dvoulůžkových pokojích se sprchou i WC a se stravováním. I pro neubytované hosty je otevřen bar a posezení s občerstvením venku pod zahradními deštníky. Pro ubytované hosty je k dispozici tenisový kurt a horská kola. Na pokojích najdete TV, v kavárně je satelitní TV.

Pension Duncan v Janských Lázních, (pošta 542 25), správce Miroslav Hedvičák, tel. (0439) 942 165, celoroční provoz, parkoviště je přímo u pensionu, domluvíte se i německy a anglicky.

Někdejší hornické městečko Svoboda nad Úpou je skutečnou branou východních Krkonoš. Hory opouštějí údolí řeky Úpy, končí tu železnice, křižují se linky autobusů, silnice a cesty se rozbíhají na všechny strany. Svoboda je výhodným výchozím místem pro výlety a túry. Autobusy z nádraží odjíždějí do Pece pod Sněžkou, Malé Úpy, Albeřic, přes Vrchlabí do Špindlerova Mlýna a samozřejmě do blízkých Janských Lázní. O výhodné poloze města svědčí i stále rostoucí počet rekreačních objektů. Nově průjezdná silnice přes centrum Svobody dovoluje pohodlně zajet k jednotlivým obchodům na hlavní ulici. Dá se tu nakoupit v početných obchodech všeho druhu, ale také si prohlédnout některé zajímavé měšťanské domy.

Druhé centrum města leží výše v Dolním Maršově. Celou jednu stranu hlavní silnice lemují jednotlivé továrny Krkonošských papíren. Ještě nedávno barvily odpadní vody z papírenských provozů řeku, ale po spuštění čistírny odtéká Úpou čistá voda. Trochu zakrytý velkými obytnými domy stojí nad Dolním Maršovem kostel z roku 1928 zasvěcený svatému Josefu. Kolem je rozložen lesní hřbitov.

K příjemným procházkám v okolí Svobody patří i ta přes Muchomůrku (besídka ve tvaru houby) k Duncanu. Při průchodu alejí letitých stromů s výhledem na Krkonoše si znovu připomeneme že Svoboda nad Úpou je branou východních Krkonoš.

ZLATÉ ČASY

Budete-li se procházet po Svobodě nad Úpou nebo jen projíždět okrajem města, pravděpodobně uvidíte děvčata a kluky v kšiltovce a s pálkou pro hráče softballu a baseballu tak typickou. Na tom by nebylo nic zvláštního, avšak může se vám stát, že jich potkáte na tohle malé město nějak příliš mnoho. Budou mluvit různými jazyky a na první pohled poznáte, že jsou ze všech konců světa.

Když před třiceti lety začali jeden, dva, tři nadšenci hrát a na okolních školách propagovat pálkovací hry, nikdo netušil, jak mocně tento dynamický sport děti zaujme, z kolika turnajů a mistrovství si odnesou vítězství, jak velká utkání budou v městečku pod Černou horou pořádát. V posledním červnovém týdnu se pravidelně koná mezinárodní soft-basebalový turnaj GRAND PRIX SVOBODA a v minulém roce na něj přijelo přes tisíc mladých borců! Není divu, Svobodští jsou úspěšní a proto i vyhledávaní soupeři. Mladší i starší žáci získali tituly Mistrů republiky, mladší i starší žákyně vyhrály Evropský šampionát.

Až dnešní školáci dospějí, budou vzpomínat nejen na bezstarostné mládí, ale určitě i na zlaté časy, kdy hráli baseball ostošest, jezdili po Evropě, podívali se dokonce i do Japonska. Budou vědět, že tehdy byli mezi nejlepšími....

Letošní GRAND PRIX SVOBODA se představí zápasy od 23. do 27. června, a to na hřištích ve Svobodě nad Úpou, Janských Lázních, Mladých Bukách a v Trutnově.

JAK JSEM OBJEVIL KONĚ

Odbočím z hlavní silnice na nenápadnou cestu přímo proti benzínové pumpě ve Svobodě nad Úpou. Za mostem, snad sto metrů od silnice začíná jiný svět - svět koní, krásné přírody a klidu. Než zaparkuji auto, děti už nakukují do stájí. Hned hlásí, že je tam alespoň 13 koní. Po krátké domluvě s vedoucím jízdárny panem Pejosem vyvádějí prvního osedlaného koně. Je to prý neklidnější koňka ve stájích. Za chvíli nadšené děti krouží po jízdárně. Pan Pejose se nás ptá, jak zdatní jsme jezdci, aby mohl vybrat koně a trasu vyjíždky. Vůbec mu nevádí, když se přiznáme, že jsme na koni dosud neseděli. Dostávám nezbytnou jezdeckou čepici a jsem v sedle. Nejdřív mám pocit, že se vysokánský kůň musí převrhnout. Za chvíli však získávám na jistotě, uvědomuji si, že mě skutečně poslouchá. Povolím uzdu a vyjíždíme za průvodcem. Zatáhnu uzdu a kůň se před branou zastaví. Trochu povolím doprava a bezpečně projíždíme vraty ven z areálu jezdeckého klubu.

Naše malá skupinka pomalu stoupá po úzké cestě, až se před námi otevře panoráma s Rýchorami, Černou a Světlou horou, dlouhým údolím řeky Úpy. Zanedlouho jsem klidný natolik, že stačím sledovat krajinu i honící se kánata nad lesy. Skupinka srnčí zvěře se pase opodál a naše přítomnost ji příliš nevzrušuje. Najednou si uvědomuji jedinečnost jízdy v sedle. Ještě před sto lety a před tím tisíce let cestovali lidé po světě jedinečně koňmo. Co mně dnes připadá zvláštní a romantické, bylo do historického nedávna samozřejmostí pro milióny lidí v Evropě.

Sestupujeme blátivou cestou nad meandrujícím potokem, až zahmeme zpět k jízdárně. Nemohu uvěřit, že ta chvílka ve skutečnosti trvala skoro hodinu. Loučíme se jen neradí s krásnými koňky a příjemnými lidmi. Zůstává v nás hezký pocit, že jsme je poznali.

Turistická jízdárna při Sportovním klubu Krakonoš ve Svobodě nad Úpou

(naproti benzínové pumpě), vedoucí Alek Pejose, tel. (0439) 942 586. Vyjíždky krajinou na koních, menší děti se svezou v jízdárně. Denně od 9 do 12 a od 14 do 18 hodin, zamluvení vyjíždky přímo v jízdárně nebo večer na uvedeném telefonu. Jízda na koni je vhodná i pro rehabilitaci, zvlášť při onemocnění zad.

Rýchorské hřbety tvoří pomyslnou tečku za najvýchodnější částí Krkonoš. Leží poněkud stranou masivního zájmu turistů. Těm, kteří na snadno dostupný hřeben, svou výškou jen málo přesahující 1 000 m nad mořem, přece jen přijdou, nabízí okolní rozmanitá krajina spoustu zajímavostí. Především je to přírodní rezervace Rýchory, která vznikla v roce 1976 sloučením chráněných území Rýchorská studánka, Rýchorská květnice a Dvorský les. Vlivem geologického utvoření a velmi drsného klimatu bohatého na srážky a větry, je celá oblast Rýchor přírodovědně velice poutavá. V nejvyšších partiích roste nespočet druhů vysokohorské květeny, typické pro centrální část Krkonoš, kde se vyskytuje až o 300 m výše. Místní kuriozitou byly do nedávna pěstované kulturní zemědělské plodiny, brambory a oves. Chráněné závětrné plochy svou druhovou pestrostí s mnoha vzácnými a chráněnými rostlinami připomínají známé krkonošské zahrádky. Doko-

nalá iluze melancholického karpatského pralesa na vnímavého člověka dýchne z mohutných buků Dvorského lesa. Bizarní růstové tvary velikánů lákají mnohé fotografie zachytit neopakovatelnou atmosféru lesních zátíší. Snímky mistrů Zdenko Feyfara, Jiřího Havla, Ctibora Košfála a dalších často vznikly právě tady na Rýchorách. Nevšední pohled je odtud i na okolí Zacléře a část Vraních hor. Přátelé vojenské historie objeví i několik železobetonových pevnůstek z opevnění hranic před 2. svět. válkou. V Rýchorské boudě, jediném současném objektu na hřebeni, sídlí České středisko ekologické výchovy na Rýchorách, které nabízí pohoštění v bufetu i neobytným návštěvníkům.

V minulosti Rýchory dostaly přívlastek "zlaté" díky nalezištím zlata, jehož dobývání je úzce spjato s historií Svobody nad Upou. Není proto náhodou, že pro dnešní výlet na Rýchory doporučujeme cestu od svobodského nádraží. Zelená turistická značka vás bezpečně dovede až k cíli. Přes Sluneční stráň a dál po úbočí Kravího vrchu, lesem až na rozlehlé louky s prvním překvapivým výhledem na

Sněžku. Minete pozůstatky kapličky z dob, kdy lidé byli zbožnější, projdete pentlemi označenou lokalitou, kam botanici ze Správy Krkonošského národního parku přenášejí ohrožené vzácné horské rostliny a vydáte se vlevo po asfaltce. V místě, kde zelená značka silnici opět opouští, najdou ti pozornější vpravo v zeleni keřů kamennou pamětní desku. Byla sem instalována při zahájení provozu na turistické cestě od papírny v Maršově I. na Rýchory 14. 6. 1899. Rakouský krkonošský spolek v Maršově I. ji nazval jménem manželky svého sponzora a neúnavného propagátora Krkonoš, místního továrníka Prospera Piette, Růženina cesta. Projdete nedávno zalesněnou pasekou a stoupáte lesem až k půvabné rýchorské studánce. Kdo se z ní prý napije, bude se sem stále vracet. Náhorní planina s ostrůvky smrků a bříz, tolik připomínající anglický park, není dílem vynalézavého zahradníka, ale jednosměrných západních větrů. To však již mýjíte Rýchorskou boudu a dojdete k nedalekému skalnímu výchozu. Z vyhlídkového plata se vám nabídne jeden z nejkrásnějších pohledů na panorama východních Krkonoš s dominantou sličného kužele Sněžky. Právě odtud odejdete bohatší o nezapomenutelný zážitek.

Závan zlaté horečky, která se krajinou přehnala před staletími, na vás dýchne použijete-li k výstupu na Rýchory cestu od vlakové zastávky v Mladých Bukách. Zelené značená turistická cesta vede kolem hřiště až k hájence v Dolních Sejfech, kde se dá odbočit vlevo ke koupališti. My však pokračujeme dál po silničce až na křižovatku s modrou značkou na Bystřici, kde je informační tabule s mapou u níž končí provoz vozidel. Kousek zpět, ještě před betonovým mostem, na pravém břehu Zlatého potoka je kamenná studánka podobná kapličce. Pod jejím dnem je údajně ústí dědičné (odvodňovací) štolky. Pozůstatkem po rýžování zlata jsou i kopečky navršené zeminy podél potoka. Půjdete-li však pár desítek kroků proti vodě, směrem k hluboko zaříznutému údolí se zbytky zaniklé obce Sklenařovice, dojdete ke klenutému kamennému mostu. Jeho táhlé nájezdy i ladný oblouk jsou pečlivě rovnány z přírodního neopracovaného kamene. Stařeček roky odolával i těžkým nákladním autům při svozu dřeva. Dnes je pomalu pohlcován okolní vegetací. Silnička, která změnila značení za modré, mírně stoupá nad pravým břehem potoka. Buky porostlý Bartův les s nejvyšším bodem 732 m po levé straně cesty je protkáno spoustou roklí a děr. Jsou to těžební rýhy, šachty a odvaly, které ruce horníků s primitivními nástroji hloubily a navršovaly po mnoha generaci. V ostré zatáčce doleva, pod dvěma stoletými jasaný, stojí mohutný pískovcový kříž s Ukřížovaným, postavený už v roce 1878. Rozsáhlé stopy hornické činnosti jsou viditelné podél silničky až k další zatáčce vpravo a nám nezbyvá než zasnout nad rozsahem důlních prací a doufat, že se podaří vydat připravovanou publikaci Zlaté Rýchory, kde se dočtete více.

Letní Pec pod Sněžkou a její okolí nabízí vedle rychlého "zdolání" Sněžky lanovkou zajímavý turistický program na několik dní. Asi máte svou představu o prožití dovolené, ale věříme, že uvítáte doporučení několika vybraných typů na výlety. (A, B - varianty, B - fyzicky méně náročný program).

neděle - **A** - vycházka do Obřího dolu s návštěvou muzea, případně návratem přes Modrý důl. **B** - po Staré silnici mezi Pečí a Velkou Úpou.

pondělí - **A** - okolo Velké Úpy (str. 16). **B** - autobusem do Janských Lázní - lanovkou na Černou horu - přes Černohorskou rašelinu - do Pece či Velké Úpy.

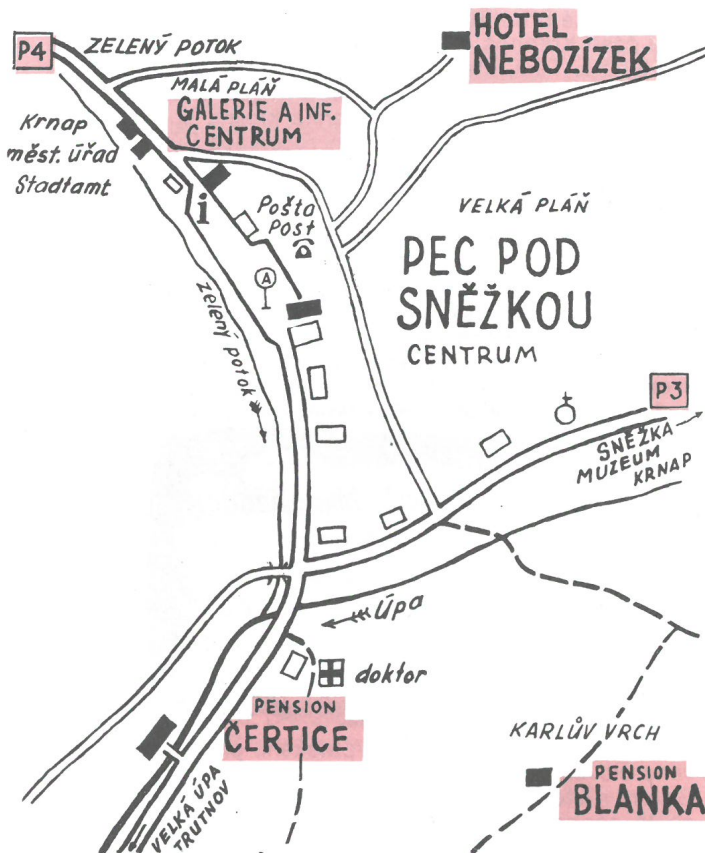
úterý - **A** - výlet do Adršpachu (str. 26). **B** - návštěva ZOO Safari ve Dvoře Králové, popřípadě i Kuksu - zpět přes Hostinné (str. 22) - večere v orientální restauraci ASIA v Horním Maršově (str. 3).

středa - **A** - horská túra přes Obří důl na Sněžku - Růžohorky - do Pece. **B** - z Velké Úpy lanovkou na Portášky - přes Růžohorky na Sněžku - lanovkou do Pece.

čtvrtek - **A** - autobusem na Pomezní Boudy - kolem maloupského kostela na Cestník - přes Lysečiny a Albeřice (str. 4) do Horního Maršova (str. 3). **B** - "Zlaté Rýchořy" - návštěva Bystřice nebo Antonínova údolí, koupání v Sejfech (str. 7 a 11) - cestou turistická jízdná ve Svobodě nad Úpou (str. 10).

pátek - vypůjčení horského kola - **A** - po silnici do Janských Lázní - okolo Černé hory (str. 9) - sjezd do Pece. **B** - v Peči od doktora (náměstí) na svážnici přes Portášky k boudě Jana - Červený Vrch - sjezd do Velké Úpy.

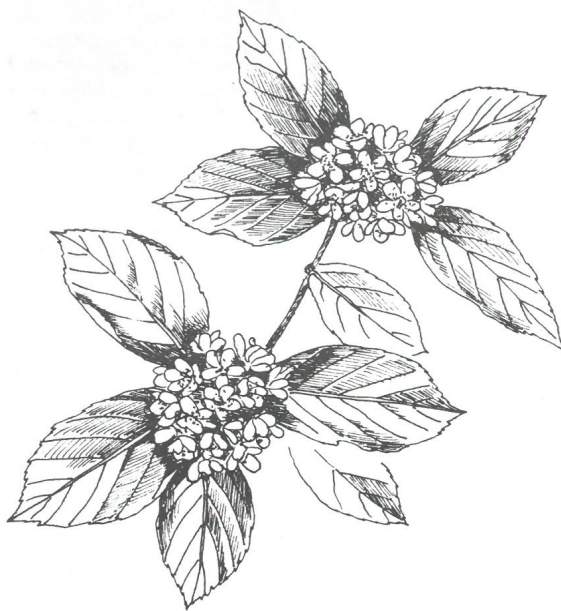
sobota - **A** - odjezd přes Vrchlabí, návštěva MINI ZOO a ekologické expozice "Kámen a život" (str. 25). **B** - koupaliště v Černém Dole - Čistá (str. 23).

Každý druh organismu je jedinečný, odlišuje se od ostatních třeba vlastní skladbou aminokyselin, vlastním genetickým vybavením. Zanikne-li jakýkoliv druh, ztratíme navždy další neopakovatelný zdroj přírodního materiálu i pro potřeby lidí. Cítíte, jak úžasný je ten malý keřík u domku čp. 198, mající na celém světě jen 135 opakování?

SORBUS SUDETICA

Rádi vám představíme vzácnost, která má pro Krkonoše velký význam. Jedním z krkonošských endemitů je keř jeřáb krkonošský. Odborně se jmenuje *Sorbus sudetica*, ale české pojmenování je příznačnější, protože neroste nikde jinde na světě, než na několika málo místech v Krkonoších. V současné době ochránáři registrují jenom 135 exemplářů a malých skupinek. Jeřáb krkonošský roste v Labském dole kolem Pančického vodopádu, v Obřím dole v Úpské jámě, Rudné roklí a jeden keř je i v Čertově zahradě. To jsou všechno nepřístupná místa. Josef Šourek kdysi přenesl jeden keř ke svému domku, kde roste dodnes. Nejedna exkurze využije možnost krkonošský klenot spatřit. "I černoši se tady byli tuhle podívat": říká paní Jarošová, pečující o někdejší Šourkův domek a zahradu. Není divu, že vzácný endemit (organismus vázaný na omezenou oblast) přitahuje odborné návštěvy. Vždyť znalost a záchrana endemitů v sobě nese základní filosofii ochrany přírody. O složitosti přírody víme tak malinko, mnoho dalších objevů na lidstvo teprve čeká.

Vyprávění o člověku, který se zasloužil o zachování Krkonošovy zahrady v Obřím dole, o plukovníkovi jezdeckta v prvorepublikové československé armádě, o jednom z velkých botaniků, o nevšedním člověku Josefu Šourkovi.

J. Šourek po pravici prezidenta T. G. Masaryka

"... přivítali jsme s radostí sdělení, že Východočeský krajský národní výbor Vás plně rehabilitoval jako konservátora státní ochrany přírody předpokládáme, že se budeme ještě dlouho moci těšit z Vaší vzácné spolupráce ..." napsali v dopise pracovníci ochrany přírody a udělali tečku za jedním případem, za křivdou z nespravedlivého očernění a odsouzení čestného člověka. Smutnou shodou náhod citovaný dopis přišel 9. září 1968, kdy jeho adresát inženýr Josef Šourek zemřel.

Takhle začínal před pětadvaceti lety článek nazvaný "Krkonošská romance pro dvě lidská srdce", který otiskl tehdy Svět v obrazech. Vzpomínala v něm na svého manžela paní Josefina Šourkové a vyprávěla o životě muže z rodiny pojezdného a později i ředitele panství u hraběte Harracha, muže vyrostlého v Jilemnici, který studoval nejprve v Jičíně, pak v Praze a nakonec strojní inženýrství ve Vídni, kam se rodina přestěhovala po otcově přeložení. Od roku 1914 byl Josef Šourek vojákem - byl odveden hned na začátku války. V 16. roce byl na ruské frontě zajat a hned potom vstoupil do legií. Do nového Československa se vrátil jako kapitán v roce 1920. Tehdy se stal pobočníkem prezidenta T.G.Masaryka. Na jeho přání odešel na vysokou válečnou školu a od roku 1932 působil jako plukovník v jezdecktu. Když přišel hrozný devětatřicátý rok a československá armáda byla rozpuštěna, odešel plukovník Šourek ihned do výslužby. Odstěhoval se s manželkou do Sadové u Hradce Králové. Začal intenzivně sbírat a určovat kyticky. Láska k nim se táhla už od studentských let, ale teprve tady založil herbář.

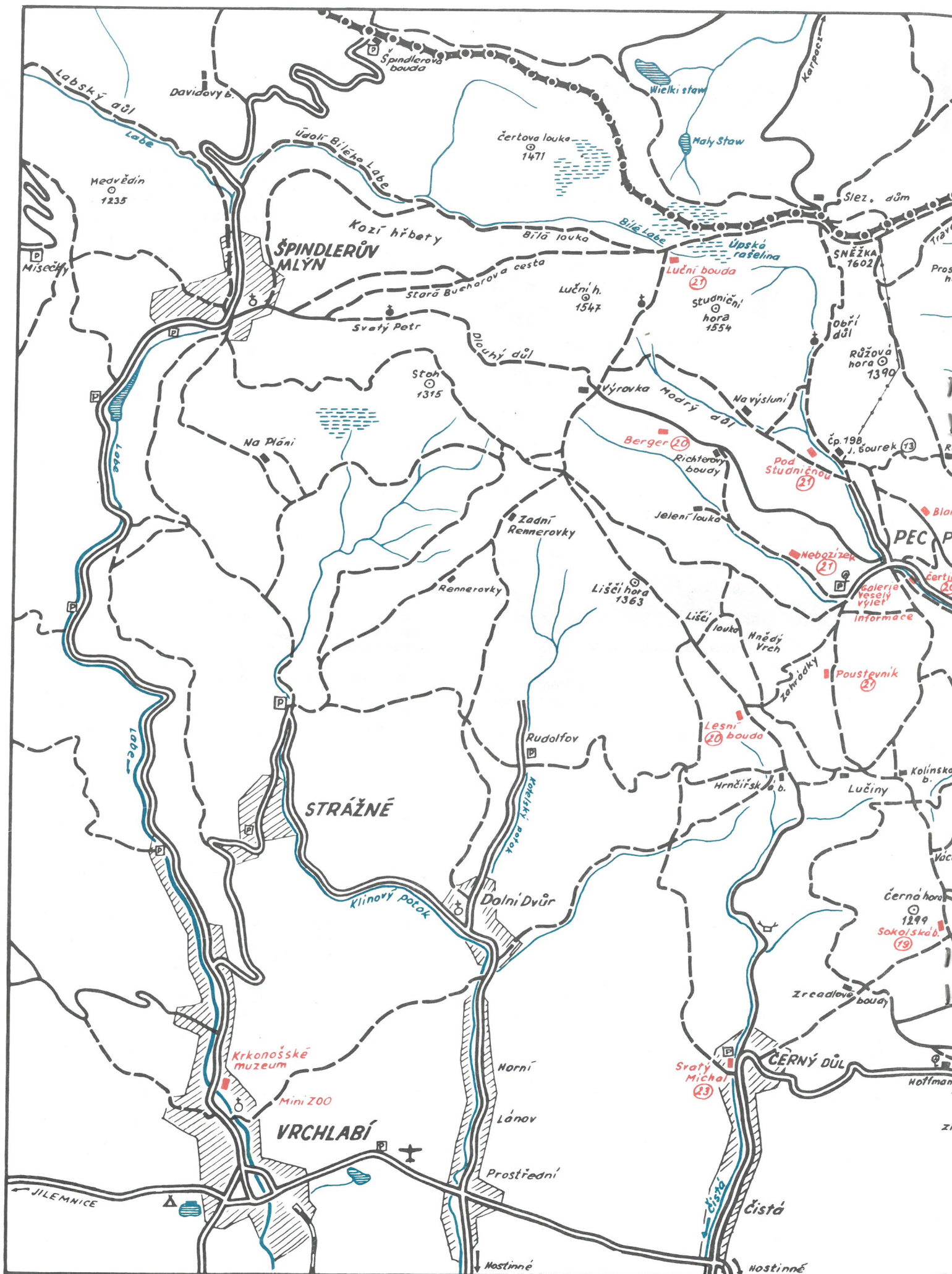
Hned v roce 1945 se také kvůli květinám odstěhovali

Šourkovi do Krkonoš do Pece pod Sněžkou do domku přímo na okraji Obřího dolu. Zde prožil inženýr a plukovník Šourek posledních třicet let bohatých na radost a usilovnou práci a trpkých pro ústrky a nespravedlivé odsouzení člověka, který se statečně postavil proti nesmyslnému ničení přírody při pokusech najít v Obřím dole uran a další nerosty.

O tom už vyprávějí manželé Jarošovi. Pan Libor Jaroš byl hajným v Obřím dole od roku 1958 až do roku 1991. Vzpomíná: "... Když plukovník dosáhl v roce 1959 zastavení těžby nerostů tady v Obřím dole, nenáviděli ho mocipáni ještě víc. On zastavil devastaci v přírodní rezervaci - tu nesmyslnou těžbu, kde se švindlovaly výsledky, protože tam vydělávali těžaři velký peníze. I psa mu zastřelili - kólii, dodnes je vidět u hlavní cesty do Obřího dolu prostrýlený plech budky v které se měří průtok vody. Navíc plukovníka obvinili, že poštlal svého psa na policajta, což nebyla vůbec pravda a přesto ho odsoudili pro napadení veřejného činitele. Sebrali mu funkci konservátora přírody, zakázali psát obecní kroniku a mstili se všemožně." Paní Jarošová dodává: "... Plukovník to tady neměl lehký. Dost živořili. On měl malej důchod, asi sedm stovek a paní nebrala ani korunu. Teprve později dostal o trochu víc. On byl na černý listině už za svou minulost a když jim zastavil ty doly, bylo to ještě horší. On sám neviděl svůj život tak černě, upnul se k přírodě, ke kytickým. Když nám ukazoval svůj herbář, ani jsme nedýchali. Já se ho skoro bála, on byl moc přísnější, oficiér každým coulem, ale byl přísnější i na sebe. A pak přišel srpen 1968 a bylo zle. Už v červnu v osmašedesátém dostal první infarkt, když tu rybář elektrikou vychytal všechny pstruhy. Hrozně se rozčílil, oni na něj řvali, že tu vysadí nový plůdek, ale pak už nikdy tu dost ryb nebylo. Ten den se mu udělalo moc zle. No a druhý infarkt měl při okupaci v srpnu a při třetím na začátku září umřel."

Fotograf Jiří Havel vzpomíná na botanika Josefa Šourka takhle: "Dozvěděl jsem se, že hledá fotografa pro svou Květenu, tak jsem se za ním vydal. Asi na něho zapůsobil, že jsem inženýr. On trochu trpěl tím, že není v botanice vyštudovaný a fantastické na tom všem je, že celou Květenu Krkonoš udělal jako penzista. Všechny nálezy byly z posledních třiceti let jeho života. Když jsem já poprvé navštívil Čertovu zahrádku, to ještě neexistoval ani Krkonošský národní park ani jeho správa. O ochranu přírody v Krkonoších tehdy pečovali tzv. konservátoři jmenovaní ministerstvem kultury. Jedním z nich byl i Josef Šourek. Přestože mu tehdy již začínalo táhnout na sedmdesátku, byl velice zdatný, pravidelně lyžoval a za těch posledních dvacet let svého života Krkonoše prochodil a poznal jako málokdo, zejména co se květeny týkalo. A publikoval, k čemuž jsem se nachomýtl já. Celý žhavý do fotografování krkonošské přírody a vděčný za každou pomoc a radu. Starý pán se mě ujal. Nejen že mi poskytl spousty cenných informací, ale i publikovat jsem mohl své fotografie. Protože on své články v Preslii, Ochrane přírody, Vesmíru, Živě i v Opera Concortica doprovázel mými snímky. Nejvíce si ovšem vážím toho, že moje fotky ilustrují i jeho největší stěžejní dílo, knihu "Květena Krkonoš", která vyšla v nakladatelství Academia v roce 1969."

Nakonec se ještě vraťme ke vzpomínce paní Josefíny Šourkové z roku 1968: "Taťka věnoval botanice celou polovinu svého života. Přijížděli sem do Obřího dolu za ním i badatelé ze zahraničí a ty vodil do Krkonošovy zahrádky. Lidé si ho vážili, odborníci věděli, že hovoří a píše jen o tom, co vlastníma rukama prohmatával a svým mozkiem promyslel."

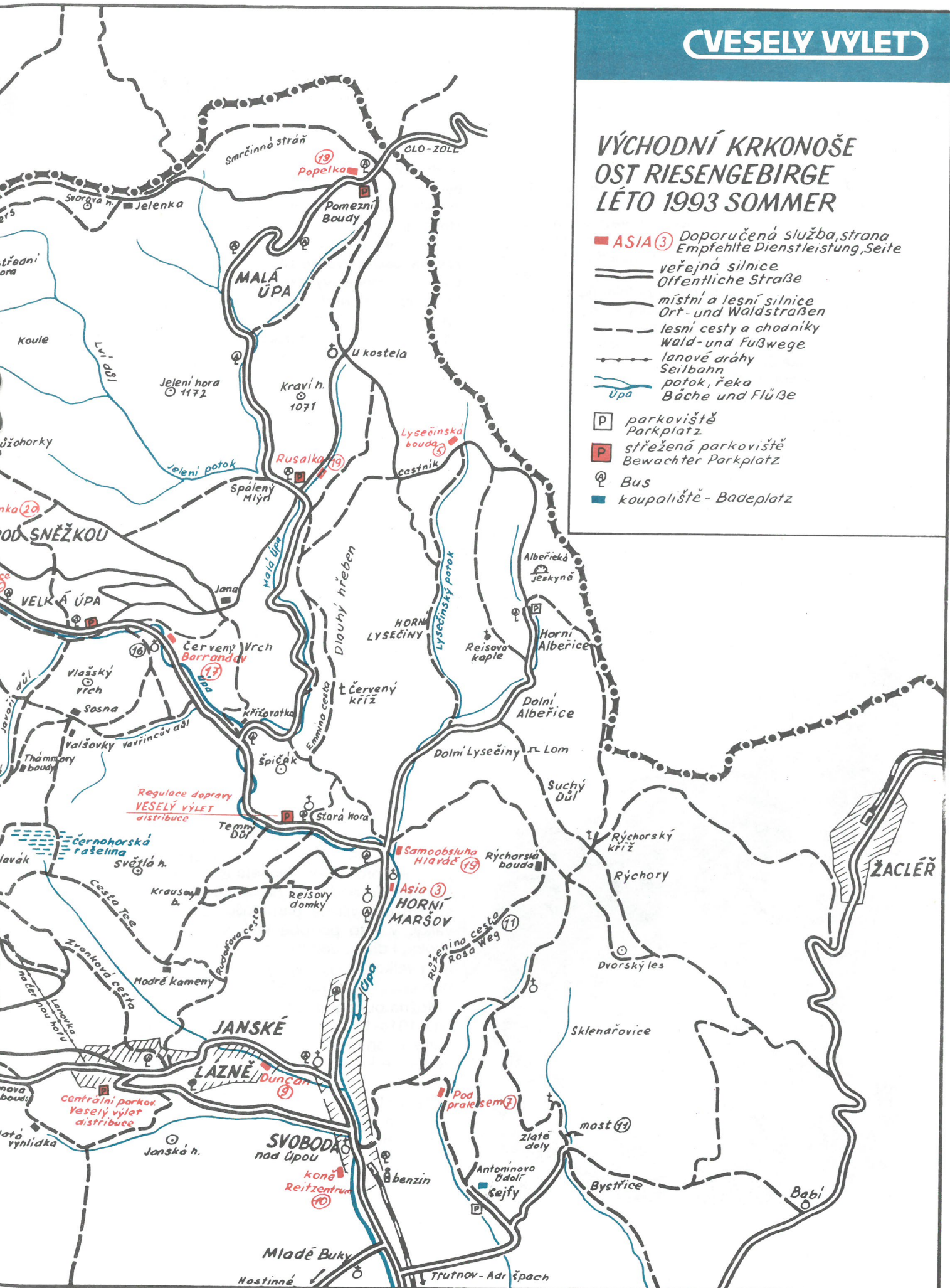

VÝCHODNÍ KRKONOŠE OST RIESENGBERGE LÉTO 1993 SOMMER

■ ASIA ③ Doporučená služba, strana
Empfehlte Dienstleistung, Seite

- veřejná silnice
Öffentliche Straße
- místní a lesní silnice
Ort- und Waldstraßen
- - - lesní cesty a chodníky
Wald- und Fußwege
- lanové dráhy
Seilbahn
- potok, řeka
Bäche und Flüsse

- P parkoviště
Parkplatz
- P střežená parkoviště
Bewachter Parkplatz
- Ⓐ Bus
- koupaliště - Badeplatz

Z historického centra Velké Úpy u kostela - dolů podél silnice - před Barandovem doprava k Letenské boudě - po Staré silnici - do Vavřincova dolu - stále podél Vavřincova potoka nahoru (zelená značka) - na Valšovky (Vlašské boudy) - až nahoru a dál po svážnici na Thammovy boudy (stále zelená značka) - po pěšině přes Thammovy boudy k Javořímu potoku (již po modré značce) - na křižovatku cest - na Lučiny ke Kolínské boudě (červená značka) - přes Slatinou stráž na Vébroy boudy (až do Pece žlutá značka) - přes horní část Javořího dolu - k Úpské Samotě - dolů k peckému náměstí - po Staré silnici (modrá značka) zpět do Velké Úpy.

Historické centrum Velké Úpy neprávem uniká pozornosti hostů. Nově postavená silnice v roce 1970 se vyhnula historické části obce a tím kolem kostela vznikla klidová zóna s řadou zachovaných zajímavých objektů. Už při příchodu ve směru od úpského náměstí a pošty zaujme celková koncepce jakoby samostatné části obce, které můžeme říkat Stará Úpa. Hlavní kulisu z této strany tvoří černě roubený mohutný dům někdejší pekárny a vpravo vysoké zdi sklepa protějšího domu, původně nejstarší úpské hospody Habsburk. Výše ve svahu stojí hájovna založená v roce

1820 hrabětem Aichelburkem. Snad vůbec prvně v Úpě byl do střechy hájovny vestavěn sedlový vikýř, aby hosté mohli obývat místnost na půdě. To bylo ještě v minulém století. Dlouhý dům přímo pod kostelem je zajímavý také z druhé strany, tedy od hlavní silnice. Opadaná a neudržovaná fasáda vysoké zdi v přízemí dovoluje spatřit původní kamenné vyzdění spodní, prastaré části domu. Dr. Johann Bönsch, který studuje osidlování Krkonoš, upozorňuje na velkou podobnost této části domu se stejně starými domy v Tyrolsku (16. století), odkud do Velké Úpy po roce 1566 přišli dřevaři. Ostatní části domu s četnými přístavbami jsou novější, ale přízemí tohoto domu lze považovat za nejstarší dochovanou stavbu v celé Peci pod Sněžkou.

V restaurovaném kostele Nejsvětější trojice jsou hezké nástěnné malby, z nichž zaujme na stropě vyobrazení někdejší Velká Úpa. Interiér je přístupný vždy při bohoslužbách (viz. str. 28). I jen krátká návštěva hřbitova leccos napoví o historii horské osady Úpy. Starou Úpu dotváří budovy školy a fary, kolem kterých se prochází zpět na hlavní silnici.

pokračování na str. 17

Při toulkách kolem řeky Úpy koukám, jestli nepotkám císaře Josefa II. Zdá se vám to divné? Ono to je tak.

Návštěva pozdějšího císaře Josefa II. v Krkonoších v roce 1779 přinesla četné změny do života horalů. Císař reformátor se zasadil o zřízení kostela a školy ve Velké Úpě. V roce 1908 se velkoučástí občané sešli ke slávě 130. výročí vysvěcení kostela. Při slavnosti byla odhalena socha Josefa II.; jak ji zachycuje fotografie Wenzela Lahmera. Snad aby památník odrážel i ducha své doby, byla na podstavci vytesána připomínka jubilea 60ti let vlády tehdejšího císaře Františka Josefa I. V protihabsburské náladě v novém Československu o deset let později to byla připomínka pro našeho Josefa II. osudná. Byl sejmut a uzavřen do nedaleké hasičské zbrojnice. Celý podstavec upravili na památník obětem první světové války. V této podobě je k vidění pod kostelem a školou i dnes. Jen mramorová deska se jmény padlých velkoupských vojáků, která nahradila nápis připomínající oba zmíněné císaře, byla zničena.

Možná bude jednou někomu divné, že památník za léta 1914-18 byl zřízen již v roce 1908, jak je datován kámen na své zadní straně. Ale my už teď víme, že tenhle kámen vypovídá příběh o lidech v různých časech.

Na sochu Josefa II. jsem nezapomněl. Zastrčený v hasičské zbrojnici stál až do konce čtyřicátých let. Potom byl údajně "vyveden" a svržen do řeky Úpy. Od těch dob bylo hodně povodní a kameny v řece se nejednou hnuly. Ale možná se Josef II. někde objeví, třeba celý omletý.

U Starého Mlýna začíná zachovaná část staré silnice. Vede výše nad údolím, protože jen tak mohla být chráněna před zničením tehdy neregulovanou řekou. Hned za Letenskou boudou stojí u cesty boží muka. V roce 1808 je zřídil David Mohorn a je zajímavé, že jsou vůbec nejstarší v celé Peci. V jiných částech Krkonoš se zachovala boží muka mnohem starší. Vysvětlení se dá najít v někdejší chudobě osady Velká Úpa a snad i v kdysi převládající protestantské víře úpských osadníků. Při prohlídce mohutných božích muk je dobré vědět, že až do roku 1837 nebyla Velká Úpa spojena se světem žádnou silnicí.

pokračování na str. 18

Z Velké Úpy pojedeme okolo Barrandova na odbočku do Vavřincova dolu, kde odbočíme na zelenou turistickou značku. Po horské silničce pomalu vystoupáme až na Valšovky (Vlašské boudy). Dál pojedeme sice po kamenité cestě, ale jen s mírným stoupáním okolo Thammových bud stále po svážnici (zde neznačeno) k první odbočující

svážnici doprava do kopce (jakoby po žluté). Nová svážnice nás dovede až na Václavák. Tady můžeme jet i na Černou horu a dál do Janských Lázní, ale my zvolíme cestu dolů po "červené" a opatrně sjedeme ke Kolínské boudě. Přes Lučiny projedeme až k Pražské boudě (skvělý výhled, občerstvení), kde odbočíme doprava na "zelenou" a pomalu sjedeme po kamenité cestě kolem Věbrovy boudy ke Kladenské boudě. Pozor, toto je nebezpečný prudký sjezd. Opět změním barvu turistické cesty, tentokrát na "žlutou" a už poměrně po bezpečné cestě sjedeme kolem Úpské a Pecké Samoty přes Stráň (výhled na celou Pec) k dolní stanici lyžařského vleku Javor. Z Lučin sem lze jet i přímo po asfaltové cestě, ale je nutné počítat s větším provozem zásobovacích vozidel.

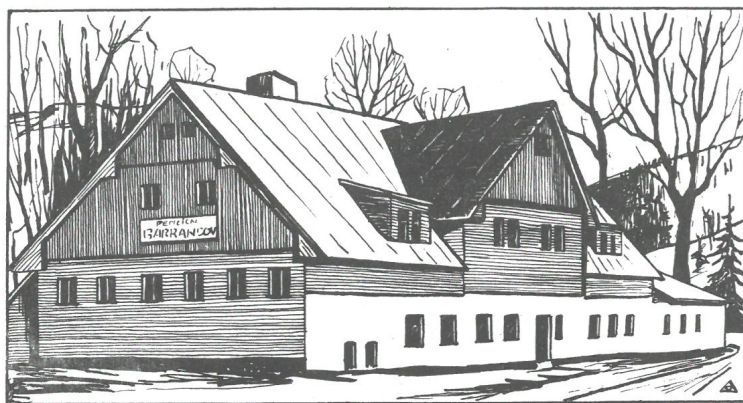
Po silnici projedeme do centra Pece a tady uhneme na Starou silnici (modrá značka) vedoucí do Velké Úpy.

Středně fyzicky náročná trasa, maximálně čtyři hodiny jízdy.

PENSION A RESTAURACE BARRANDOV

Pension a restaurace Barrandov patří mezi podniky základní sítě služeb města Pec pod Sněžkou. V případě Barrandova obliba tohoto pohostinného místa vyplývá nejen z výhodné polohy u hlavní silnice, ale i z historické tradice domu. Vždyť hostinec Skalní sklep, jak se Barrandov kdysi jmenoval, byl hosty vyhledáván už v minulém století. Adaptace celého domu přinesla do pokojů komfort, výrazně zlepšila interiér restaurace a přitom si budova zachovala původní charakter horského stavení.

Pension vyhovuje především hostům, kteří spojují pěší turistiku s výlety do okolí vlastním vozidlem. K pensionu patří parkoviště, proto ubytování hosté ani návštěvníci restaurace nemají problém se zaparkováním vozu i v rekreačních špičkách, kdy jsou okolní parkoviště beznadějně plná. Sto metrů od pensionu je autobusová zastávka, do centra Pece je to odtud sotva deset minut jízdy. Ubytovaným hostům doporučujeme vycházku na Červený Vrch, kde se zachovala jedinečná lidová architektura. Vede zajímavou cestou od mostku za Barrandovem, alejí stoletých stromů až nahoru k boudě Jana. Vedle dalších vycházek a horských túr je tato jednou z nejkrásnějších. I při krátké návštěvě úpského údolí nebo cestou zpět ze Sněžky je příjemná restaurace Barrandov tím správným místem pro oběd nebo večeři. Podávají se tu především jídla staročeské kuchyně, leckoho potěší točené pivo Krkonoš, děti se těší na zmrzlinové poháry. V restauraci je 34 míst. Je dobře, že se v pensionu Barrandov spojila stoletá tradice s moderními službami a příznivé ceny jsou zachovány.

Pension a restaurace Barrandov ve Velké Úpě, (pošta 542 22), správce Miroslav Brož, tel. (0439) 962 325, poskytuje ubytování ve 2, 3 a 4 lůžkových pokojích se sprchou. Restaurace je otevřena i pro neubytované hosty denně od 11.00 do 22.00 hodin, v sobotu až od 17.00 hodin. Vlastní parkoviště je přímo u pensionu. Domluvíte se i německy.

dokončení ze str. 17

Proto musel po jediné sjezdové cestě David Mohorn přivést pískovcové díly od Maršova přes Albeřice, Malou Úpu a okolo boudy Jana. To jistě nebyla snadná pouť. Stará silnice se stáčí k malé chaloupce a dalším božím mukám. Vzadu vytesané jméno Stefana Brauna připomíná, že tu stávala jím postavená fabrika na broušení dřevoviny pro papírny. Pracovali v ní chlapi z okolních chaloupek, které se jmenují Hlušiny, dříve Totenboden (mrtvá půda). Velké hromady kamení na okrajích pozemků, kdysi vysbíraného při zakládání luk, vysvětlují zvláštní jméno lokality.

Výstup přes Vavřincův důl oživí pohled na některé zachované chalupy. Zvláště zajímavá je ta s číslem 262. Je jednou z mála dochovaných úplně nejstarších chalup s prostou sedlovou střechou a vraty na ukládání sena ve štítě. V ostré zatáčce vstupuje naše trasa do lesa na úzkou cestu, která vede ke spodní části Valšovek. Místy travou zarostlá pěšinka kličkuje nahoru mezi krásnými chalupami. Tohle zákoutí je jedno z nejkrásnějších v Krkonoších. Nahoře na Valšovkách je horská farma Davida Sosny. Spolu s manželkou chovají krávy a všechno mléko, jako jediní v horské části Krkonoš, zpracovávají na skvělé máslo, tvaroh, podmásli a vůbec nejlepší jogurt. Každý den k Sosnům přicházejí hosté ochutnat skutečně přírodní pochoutky z mléka. Jejich chalupa stojí na Valšovkách úplně nejvýše.

Kdo spěchá zpět do Velké Úpy, seběhne dolů přes Hlušiny nebo Malé Tippetovy boudy. Vytrvalejší pokračují dál po lesní svážnici na Thammovy boudy a po pěšině k Javořímu potoku. Cestou je krásný výhled přes Javoří důl na hlavní krkonošský hřeben s dominantní Sněžkou a Studniční horou.

Od Javořího potoka cesta krátce stoupá do sedla mezi Černou horou a Javorem s křížovatkou mnoha cest a túr. To dokládají nejen novodobé směrovky na vysokém kůlu, ale i letitý kamenný rozcestník s téměř neznatelnými údaji o směru a vzdálenostech rozbíhajících se cest. Ta hlavní vede z Černé hory do Pece, a po ní záhy přijdeme ke Kolínské boudě. V roce 1927 koupili kolínští turisté prastarou letní boudu i s okolními loukami od úpského hospodáře Kneifela a postavili tu turistickou boudu. Ta během poválečných čtyřiceti let zchátrala. Dnes je otevřen pouze bufet, který provozují, jak si sami říkají, dvě Sůvy. Bouda je zpět v rukou turistů a ti připravují její rekonstrukci. Dokud stavba nezačne, lze navštívit podnik U dvou sův a divit se dřevěným, skleněným, keramickým, papírovým, vycpaným a dalším sovám, které zdobí interiér. Úzká cestička k Věbrovkám začíná hned za Kolínskou boudou. Přímá cesta vede Javořím dolem do Velké Úpy, ale zajímavá procházka je i kolem Úpské a Pecké Samoty. Od Kladenské boudy jde do Pece široká svážnice, ze které odbočuje pěšina k peckému náměstí. Chalupa na Úpské Samotě bývala hájovnou patřící k panství hraběte Czernina.

Od náměstí v Peci vede do Velké Úpy nejzachovalejší část Staré silnice. Je to příjemná promenáda, ze které jsou pěkné výhledy na stráně Velké Úpy. Kolem cesty rozseté domy reprezentují různé doby horského stavebnictví. Jsou tu k vidění staré chalupy stejně jako krásné dřevěné pensiony.

VYUŽIJTE SLUŽEB PRVNÍ KRKONOŠSKÉ REALITNÍ KANCELÁŘE

Reality reálně je hlavní motto realitní kanceláře, která se zabývá zprostředkovatelskou činností v oblasti realit a nemovitostí v krkonošském a podkrkonošském regionu.

Je členem Asociace realitních kanceláří Čech, Moravy a Slezska a členem komory odhadců majetku. Kromě běžných realitních služeb, jako jsou **prodej a koupě nemovitostí** pro soukromé účely i pro podnikání, včetně zajištění všech dokladů a právnických úkonů, dále nabízí tyto služby :

- oceňování majetku v tržních cenách pro bankovní účely
- odhady nemovitostí
- uspořádání a zprostředkování aukcí a veřejných soutěží
- vyhledávání objektů pro tuzemské a zahraniční klienty

První krkonošská realitní kancelář Vám nabízí spolupráci v oblasti uvedených služeb. Máte-li o spolupráci zájem, kontaktujte ji na níže uvedených adresách a budete zařazeni do její obsáhlé databanky.

První krkonošská realitní kancelář,

majitel Jiří Danielis

Horská 608, Trutnov 2, 541 02, tel.: (0439) 4295

Havlíčková 2, Trutnov, 541 01, tel.: (0439) 4084,

fax : (0439) 6209

Pec p. Sněžkou. 542 21, Dům služeb u kapličky (P 2)

tel.: (0439) 962 155.

Celodenní provoz. Domluvíte se i německy.

Vybrané a doporučené služby vycházejí z názoru redakce Veselý výlet na vývoj zdejší turistiky. Naše kritéria pro jejich výběr a hodnocení provozovatelů jsou především serióznost a stálá kvalita služby, stav objektu a jeho soulad s horskou krajinou, určitá vyjimečnost v území. Jsme si vědomi, že výběrem služeb přebíráme i odpovědnost za jejich kvalitu a že ta je i známkou kvality našich novin. Proto se setkáváte v tomto vydání Veselého výletu s osvědčenými službami z předchozích vydání. Veselý výlet jsme mohli vydat především zásluhou zdejších měst a obcí a za podpory právě těch podnikatelů, kteří doporučované služby provozují. Těšíme se na vaši spokojenost a zároveň vás chceme požádat o naši podporu. Až je navštívíte, zmiňte se, že jste se o nich dověděli právě v našich novinách. Děkujeme.

Redakce.

Nejlépe zásobeným obchodem v našem kraji je samoobsluha pana Hlaváče na náměstí v Horním Maršově. Vedle širokého sortimentu potravin a nápojů zde můžete nakoupit i zboží z drogerie, ovoce a zeleniny. Celé léto je v zahrádce u obchodu posezení se zmrzlinou a nápoji. Obchod je v nově restaurovaném domě, od parkoviště u hlavní silnice je to přes most 30 metrů. Při velkém nákupu se zajíždí autem kolem zámku přímo k obchodu na náměstí.

Samoobsluha v Horním Maršově (pošta 542 26), majitel Milan Hlaváč, tel.(0439)948 112, otevřeno denně 6.30-12.00 a 13.00-18.00, v sobotu od 6.30 do 13.00, v neděli od 8.00 do 12.00. Stánek se zmrzlinou a posezení v zahrádce pod deštníky je otevřeno i o víkendech po celý den.

Vysoko na Černé hoře můžete navštívit Sokolskou boudu. Nabízí ubytování turistického charakteru, i pro neubytované hosty je denně otevřena restaurace, kavárna a v přízemí snadno přístupná Udírna s rychlým občerstvením. Nedaleko Sokolské boudy je krásná přírodní rezervace Černoohorská rašelina. Pro delší túry jsou na boudě k dispozici horská kola. Hosté si mohou na Černé hoře vyjet kočárem. Koňské spřežení jezdí od horní stanice lanovky k televiznímu vysílači.

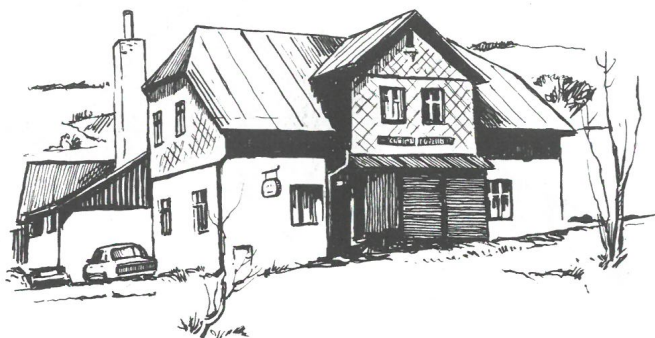
Sokolská bouda na Černé hoře v Janských Lázních (pošta 542 25), vedoucí ing. Zdeněk Hach, tel.(0439) 942 455, ubytování a restaurace, která je otevřena denně od 7.30 do 19.30, domluvíte se i německy, snadný příjezd kabinkovou lanovkou z Janských Lázní.

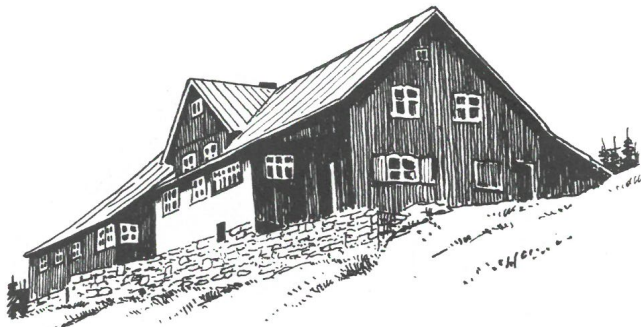
Klasický pension Rusalka je dobře znám stálou kvalitou a rozsahem služeb. Kromě ubytování je hosty využívána restaurace s dobrou kuchyní a příjemným prostředím. Specialitou jsou domácí české buchty. Střežené parkoviště Spálený Mlýn je 200 metrů od Rusalky. Ubytování hosté si mohou zapůjčit horská kola a jiné sportovní potřeby.

Pension Rusalka v Dolní Malé Úpě, (pošta 542 27), majitel Zdeněk Mikeš, tel. (0439) 966 311, fax 966 370, ubytování a restaurace, která je otevřena pro veřejnost denně mimo úterý od 10 do 20 hodin, v neděli jen do 14.hodin. Domluvíte se i německy a anglicky.

Původní horský pension Popelka najdete na Pomezních Boudách hned vedle střeženého veřejného parkoviště. Ubytování je vhodné i pro rodiny s dětmi. Těm se vedle pískoviště, houpaček a jiných hraček líbí malý horský potok hned vedle boudy. Oblíbené je posezení venku s opékáním masa na roštu. Kromě pěší turistiky můžete podniknout výpravy na horských kolech, která jsou na boudě k dispozici. Zajímavá je túra do nedalekého polského střediska Karpacz. Hraniční přechod je nedaleko.

Pension Popelka v Horní Malé Úpě, (pošta 542 27), správce Luboš Mocí, tel.,fax (0439) 966 385, ubytování se snídaní, otevřeno je stále. Domluvíte se i německy. Nedaleko u autobusové zastávky je malý obchůdek Popelka s potravinami, nápoji a dalším zbožím.

Lesní bouda je tím pravým horským domem, založeným před více než třista lety horskými dřevaři. Dostanete se sem z Pece nebo z Černého Dolu a oceníte příjemné prostředí v původní hospodě u kachlových kamen. Při pěkném počasí vás potěší posezení s občerstvením před boudou. Ubytovaným hostům je Lesní bouda skvělou základnou pro hřebenové túry. Například přes Liščí horu buď na Sněžku nebo do Špindlerova Mlýna a nebo na Černou horu. Jídlo i ubytování je vskutku za mírné ceny.

Lesní bouda mezi Černým Dolem a Pecí pod Sněžkou, (pošta Černý Důl, 543 44), vedoucí František Koželuh, tel., fax (0439) 96 743, ubytování turistického charakteru, hospoda s domácí kuchyní a občerstvení. Otevřeno je denně po celý rok. Dovoz zavazadel a vyjímečně i osob je možný. Domluvíte se i německy.

Pension Čertice je krásný dřevěný dům, který nepřehlédnete. Stojí za řekou, asi 300 metrů před vjezdem na hlavní křižovatku v centru Pece při silnici z Velké Úpy. Mlému zevnějšku odpovídá i původní dřevěný interiér s kachlovými kamny v hlavní světnici. Domácí prostředí umocňuje výborná kuchyně paní správcové. Průchozí hosté mohou posedět na zápraží pod deštníky a ochutnat zmrzlinu, kávu a domácí pečivo.

Pension Čertice ve Velké Úpě, (pošta 542 22), vedoucí paní Jiřina Peroutková, tel. (0439) 962 269, poskytuje ubytování s polopensí, otevřeno je stále. Parkoviště je přímo u objektu. Domluvíte se i německy.

Horská bouda Blanka je zajímavým místem pro ubytování i pro krátkou návštěvu. Stojí nejvýše na Karlově Vrchu nad Pecí a je odtud vskutku skvělý výhled. Horský hostinec vás překvapí roubeným interiérem s kachlovými kamny, prostými stoly a lavicemi. Ochutnáte tu klasická jídla české kuchyně, včetně bramborových placků a vdolků. Občas tu jsou i vepřové hody. Můžete sem zavítat při sestupu z Růžohorek nebo po pohodlné cestě od Portášků a boudy Jana. Nejkratší cesta sem vede od parkoviště u kapličky (P3) směrem na Růžovou horu (zelená značka), když z ní na označeném místě uhněte doprava na Karlův Vrch. Trvá sotva 40 minut.

Horská bouda Blanka s hostincem na Karlově Vrchu nad Pecí pod Sněžkou, (pošta 542 21), majitel Miroslav Brebera, tel. (0439) 962 180, ubytování a hostinec, otevřeno stále, domluvíte se i německy.

U Bergerů, v poslední chalupě na Richterových boudách, vysoko nad Pecí je opravdu hezky. Máte tu možnost poznat krásnou přírodu i život v pravé horské chalupě. Vše je umocněno pobytem v domácím prostředí rodiny krkonošských horalů. Lze odtud podnikat túry na různé strany - na Sněžku kolem Luční boudy, do Špindlerova Mlýna přes Pláň nebo Dlouhým dolem, kratší vycházky můžete směřovat do Modrého a Obřího dolu nebo na Jelení louky. Pro průchozí hosty připravuje v chalupě občerstvení nejmladší z Bergerovy rodiny - Klauďie se svým manželem.

Horský dvůr na Richterových boudách nad Pecí pod Sněžkou, (pošta 542 21), majitel Herbert Berger, tel. (0439) 962 424, poskytuje ubytování s polopenzí a posezením s občerstvením i pro neubytované hosty denně od 10 hodin do setmění. Domluvíte se i německy. Kontakt získáte i v Hospodě Na Pecí. Odvoz zavazadel i hostů je možný.

Mezi nejlepší služby v Peci pod Sněžkou patří nabídka hotelu Nebozízek. Najdete tu hezké ubytování v pokojích s vanou, sprchou nebo umývadlem, společenskou místnost se satelitní televizí, hrami pro děti. V restauraci si vyberete z bohatého jídelníčku od specialit české kuchyně, přes biftek až po výborné zmrzlinové poháry.

Hosté sem přicházejí posedět odpoledne na terasu s deštníky nebo večer do skutečně příjemného prostředí restaurace. Oblíbenost hotelu Nebozízek přináší i jeho poloha, protože stojí zároveň v centru města i trochu o samotě.

Hotel Nebozízek v Peci pod Sněžkou, (pošta 542 21), majitel ing. Miroslav Kopecký, tel. (0439) 962 251, ubytování a restaurace, která je otevřena denně mimo úterý od 10. hodin do noci, posezení na terase. Parkování přímo u hotelu. Domluvíte se dobře i německy a anglicky.

Luční boudu není třeba představovat. Je nejstarší, nejslavnější a nejvýše položená bouda na hřebenech Krkonoš, na dohled od Sněžky.

Poskytuje ubytování hotelového i turistického charakteru. Restaurace nabízí místní speciality včetně dietních a vegetariánských jídel. I přes odlehlost jsou tu mírné ceny. K Luční boudě se nejlépe dostanete od horní stanice lanovky na Sněžku. Můžete si dohodnout odvoz zavazadel, popřípadě i omezený počet osob. V boudě je mimo jiné posilovna, nekuřácká klubovna s piánem, klubovna s televizí a stolním tenisem.

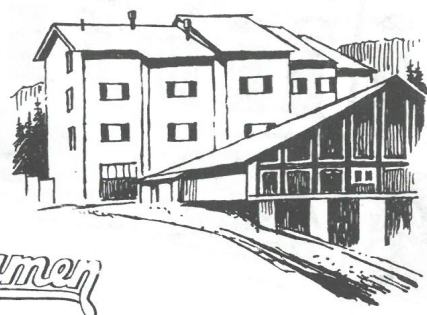
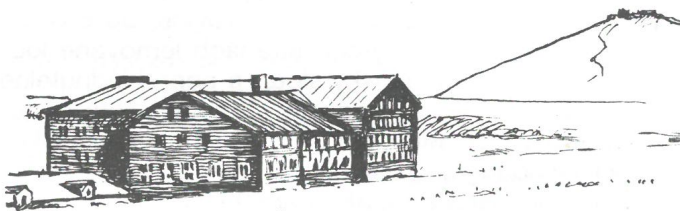
Luční bouda na hřebenech Krkonoš, Pec pod Sněžkou, (pošta 542 21), vedoucí Oldřich Galle, tel., fax (0439) 962 466, ubytování, restaurace je otevřena denně od 10 do 18 hodin, v přízemí je kiosek s rychlým občerstvením. Domluvíte se i německy.

Bouda Pod Studničnou najdete samotnou na krásném místě na začátku Obřího dolu. Přitom je to sem ze středu Pece jen kousek. Od střeženého parkoviště u kapličky (P3) půjdete až na konec silnice, minete odbočku k lanovce na Sněžku, ekologické muzeum a hájovnu a po patnácti minutách jste na boudě Pod Studničnou. Najdete tu nejen ubytování, ale i občerstvení při túře. Otevřeno je stále. Ubytování hosté si mohou vypůjčit horská kola. Jsou tu také zajišťovány výlety do okolí, třeba do Adršpa-chu, ZOO Safari nebo krásného Kuku.

Bouda Pod Studničnou v Peci pod Sněžkou, (pošta 542 21), správce Karel Koula, tel. (0439) 962 267, ubytování se stravováním, sleva dětem do 8mi let, odvoz zavazadel je možný. Občerstvení i pro neubytované hosty, speciality české kuchyně. Domluvíte se i německy.

Nový rekreační objekt Pražských pivovarů Poustevník leží nad parkovištěm Zelený Potok (P4), při cestě na Pražskou boudu a Lučiny. I neubytovaní hosté si mohou zaplavat v temperovaném bazénu nebo klidně posedět ve snack baru. Všichni tu můžete poobědvat, povečeřet nebo si jen chvíli odpočinout při lahodné sklenici piva či u sklenky vína.

Bouda Poustevník v Peci pod Sněžkou, (pošta 542 21), vedoucí Josef Bláha, tel. (0439) 962 469, nabízí krytý bazén s ohřívanou vodou a posezení ve snack baru, které jsou otevřeny i pro neubytované hosty denně. Snack bar od 11 do 23 hodin, bazén do 18 hodin. Domluvíte se i německy.

Staropramen

Město, o kterém bude řeč, můžeme vzhledem k okolí nazvat Popelkou. Stojí poněkud stranou cest a turistického ruchu a silnice procházející téměř jeho středem nepoodhalí krásy ani zvláštnosti a návštěvníci většinou tudy projíždějí, aniž by je poznali.

Nádhru a atmosféru starobylého města si Hostinné uchovalo nejen díky geografické poloze. Zřejmě k tomu přispělo i rozhodnutí, že nad městem proti proudu řeky vyroste ohromná přehrada. Do záplavové oblasti, v níž se město ocitlo, se přestalo investovat a stavební ruch na několik desetiletí takřka ustal. Jak se dnes ukazuje, všechno zlé je pro něco dobré. Zatímco v ostatních městech vyrůstaly celé prstence sídlišť a v jejich původní zástavbě mizely bloky a čtvrtě, Hostinné si z éry budování socialistické společnosti odneslo jen pár šrámů a struktura středověké nebo i pozdější zástavby nebyla moc narušena.

Zastavíte-li se v Hostinném, věřím, že vás nejvíce překvapí a nadchne náměstí - v rovině, do čtverce stavěné, po všech čtyřech stranách lemované loubím, uprostřed mariánský sloup a nepřehlédnutelné postavy obrů na věži radnice. Zde se město projevuje pevným architektonickým řádem v širém okolí zcela nevídaným. Tuto skutečnost podtrhují blízké vesnice, jež jsou naopak charakteristické svou rozvolněnou zástavbou, s domy nepravidelně rozsetými kolem říček a silnic, po stráních a kopcích zvlněné podkrkonošské krajiny. Na náměstí můžete zajet i autem, zaparkovat a jít se projít podloubím. Můžete obdivovat rozličné portály, klenby a fasády jednotlivých měšťanských domů, jež se během své sedmsetleté existence slohově proměnily. Loubí pokračuje i podél ulic vedoucích ven z náměstí.

Nedaleko za radnicí stojí děkanský kostel Nejsvětější Trojice, renesanční stavba z let 1539-1610 s gotickou dispozicí. Přestože interiér je přístupný pouze při bohoslužbě, stojí za to, prohlédnout si kostel a zaniklý hřbitov ohraničený zdí s křížovou cestou a rokokovými náhrobky. Věž kostela získala na konci 16. století hranolovitý a polygonální tvar, ochoz s kamenným kružbovým parapetem a cibulovou střechu, které charakterizují město Hostinné na mnoha fotografiích a pohlednicích.

Vydáte-li se z náměstí na opačnou stranu dostanete se kolem nově opraveného gymnasia a po elegantním železobetonovém obloukovém mostě s lúčernami až k bývalému klášteru františkánů s kostelem Neposkvrněného Početí Panny Marie. Sem chodí návštěvníci do Galerie antického umění. Stálá expozice souboru řeckých a římských soch je jádrem evropsky významné sbírky kopií antické plastiky budované od 18. století při Karlově universitě v Praze. Spolu s architekturou barokního kostela tvoří harmonický a stylově jednotný celek.

Porcinkule

Dva dny v roce ožívá celé město nebývalým ruchem. Porcinkule, jak se nazývá místní pouť, je vyhlášená a má dlouholetou tradici. Od pamětníků se můžete dozvědět, jak se na pouť chodilo pěšky i z velké dálky a jak se stánky se zbožím táhly přes celé město od nádraží až k silnici do Vrchlabí. Porcinkuli začali držet místní františkáni a je spojena s postavou svatého Františka z Assisi. Koná se vždy na začátku srpna a letos ji můžete navštívit v sobotu a v neděli 30. července a 1. srpna. Když vydržíte až k půlnoci, uslyšíte rozmlouvat radniční obry, a možná nejen to ...

Černý Důl leží na jižním úpatí Krkonoš u silnice, která spojuje dvě velká krkonošská střediska Pec pod Sněžkou a Špindlerův Mlýn. Svou polohou je horská obec jedinečná i tím, že se zde můžete věnovat vysokohorské turistice, stejně jako opalovat u vody dole pod horami. Nevěříte? Černý Důl sahá od vrcholových partií hor na Liščí hoře, Lučinách či Hrnčířských boudách až po koupaliště Čistá při silnici do Vrchlabí.

HORY

Nástup na hory z černodolské strany je zajímavý. Autem můžete vyjet až na parkoviště u myslivny a dále cesta vede pěkným údolím říčky Čistá. Poměrně rychle, i když strmým výstupem, se dostanete na hřebeny, po nichž se můžete vydat na túru a sejít buď do již zmíněné Pece pod Sněžkou nebo do Špindlerova Mlýna. Vydáte-li se z Lučiny na Černou horu zkuste se vrátit po neméně zajímavé cestě přes Zrcadlovky zpět do Černého Dolu. Cesta na Lučiny a Černou horu se dá absolvovat i na horském kole. Pamatuje, že první občerstvení po náročném stoupání je až na Náchodské boudě.

KOUPALIŠTĚ

Vydáte-li se Černým Dolem směrem dolů, silnice vás zavede až na křižovatku a vpravo ke koupališti Čistá. V horkých letních dnech, jaké byly zrovna ty loňské, se stává nejvyhledávanějším místem z celého okolí. V rybníku u lesa si můžete zaplavat, osvěžit se a zbytek dne strávit sladkým nicneděláním. Naleznete tady i tábořiště, v kterém můžete setrvat jak dlouho chcete, ať již pod stanem nebo v karavanu.

CENTRUM

Černodolské náměstí se nachází uprostřed obce a při průjezdu je nelze přehlédnout. Horní straně domů vévodí hotel Pošta s podloubím a klasicistní fasádou. Dolní roh náměstí s farou a kostelem jakoby ustupuje do pozadí. Poblíž také najdete barokní sochu svatého Michala z r. 1713. Do strany ubíhající náměstí lemují vzrostlé lípy, jež malebnost a majestátný klid místa umocňují a na člověka dýchnou starými a shonuprostými časy. Samozřejmě, i tady se střídaly doby klidné s bouřlivými, dobré se špatnými, což platí dvojnásob pro města, v kterých se někdy v historii kutalo zlato.

Dnes se staré hornické město proměňuje v další krkonošské turistické centrum. Najdete tu ubytování v horských hotelech, v luxusních pensíoních nebo v kempu. Občerstvení poskytují hostince, pivnice či vinárny. Především ale je tady dosud neokoukaný zajímavý a slunný kout Krkonoš.

Horská kola si můžete zapůjčit ve vinárně U Tibora, kterou najdete nad náměstím.

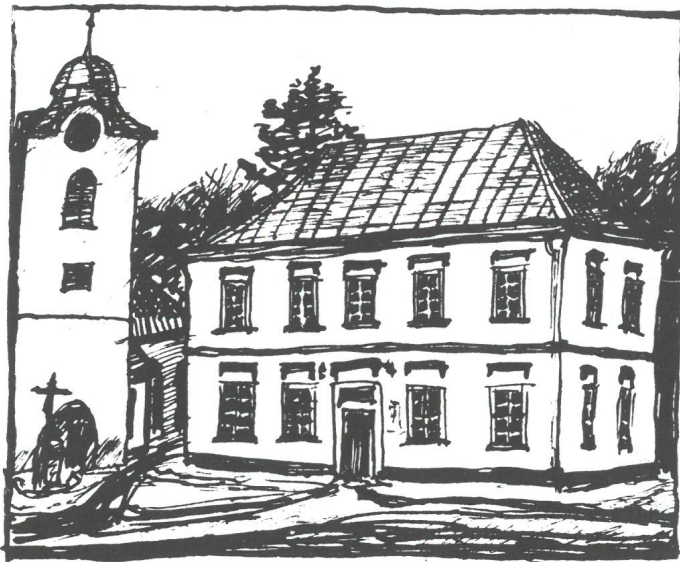
Letní sezóna na koupališti a v tábořišti Čistá začíná 15.6. a končí v září.

Poslední autobus z Pece pod Sněžkou do Černého Dolu odjíždí v létě v 17.50 hodin, ze Špindlerova Mlýna v létě v 18.30 hodin.

PENSION SVATÝ MICHAL

Pension Svatý Michal září novotou a není divu, vřdyť od jeho otevření neuplynul ani rok. Společnost CDH se rozhodla z opuštěné fary v Černém Dole udělat nevelký, ale skutečně luxusní pension hotelového typu. O tom, že si nynější pan vedoucí Jiří Mikoláš se společníky nasadili laťku opravdu vysoko, svědčí citlivě opravená venkovní fasáda, komfortně zařízené pokoje, nabídnuté služby. Nu považte, v kolika jiných pensíoních zde v okolí můžete vedle barevné televize se satelitním příjmem užívat též videopřehrávač nebo z každého pokoje telefonovat přímo do celého světa? Hotelová apartmá ve starém prostředí působí skvělým dojmem, zvláště pak ta podkrovní s točitým schodištěm do ložnice. Pozadu nezůstává ani restaurace a bar, jež jsou k dispozici nepřetržitě (pro neubytované hosty pouze od 8.00 do 22.00). Co do výběru jídel českou kuchyni obohacují zvěřinové a krkonošské speciality. Hosty zajisté potěší i parkoviště přímo před pensíonem nebo na 100 m vzdáleném černodolském náměstí.

"A to není zdaleka všechno", říká usměvavý pan vedoucí. "V létě budete moci posedět v zahradě mezi pensíonem a sousedním kostelem. Představujeme si, že tam budeme podávat jídla připravená na zahradním grilu (barbecue), ale i točené pivo. Chceme uspokojit i náročné hosty, a především ty, kteří si vedle komfortu cení i tradice".

Pension Svatý Michal v Černém Dole, (pošta 543 44), vedoucí Jiří Mikoláš, tel., fax (0438) 92222-3, poskytuje ubytování i pro náročné hosty v apartmá a pokojích s kompletním příslušenstvím včetně sat.TV, non-stop videokanálu, telefonu, chladničky. Restaurace a bar jsou otevřeny nepřetržitě, pro neubytované hosty od 8 do 22 hodin. Naleznete tu i směnárnu, hotelový trezor a možnost platby kreditními kartami. Parkování přímo u pensíonu. Domluvíte se i německy a anglicky.

Dodnes mi není jasné, jak jsme dokázali zmapovat v podzemí téměř půl kilometru dlouhý meandr za tak krátkou dobu. V šest hodin večer však slaňujeme podél druhého podzemního vodopádu na kamenitý břeh velkého jezera a označujeme bod číslo 281. Konec dnešního supermaratónu.

Přesto, že jsme utahaní, chceme se alespoň na chvíli podívat do velké podzemní prostory, o níž básnili naši kamarádi. Necháváme u jezera vše, co na další průzkum nebudeme potřebovat. Doplnujeme do lamp čerstvý karbid a rozhlížíme se po největším dómu, jaký jsme zatím při téhle výpravě objevili. Je to ovšem jen malá předsíňka toho, co bude následovat. Drápeme se po balvanech vzhůru. Ještě pár kroků po šikmých deskách a našemu pohledu se otevírá dlouho očekávaný dóm.

Marně se snažíme protnout tmu světly někam na protější stěnu. Je to něco gigantického, něco co jsme zažili jenom v jeskyni Piere St. Martin ve Francii. Tam to ale bylo prozkoumáno a my jsme tam byli jenom za účelem sportovního sestupu. Ale tenhle dóm je neprozkoumaný a sami jsme ho objevili.

Kloužeme fylitovou sutí někam dolů a výskáme po sobě radostí. Neporušenost svahu hyzdí jenom pár šlápot Pavlova týmu ze včerejška. Suť střídají obrovské skalní bloky a stopy mizí. Snažíme si vybavit jejich povídání o tom, kam odtéká podzemní říčka a kde postavili kamenného mužika, který má ukončovat jejich objevnou pouť. Ale nějak nám to nehraje. Zprava z obrovského tunelu přitéká další potok a mužík nikde. Za svitu karbidek se nedokážeme dobře orientovat, na tuhle prostoru je jejich světlo příliš slabé....

Opět sbíháme svahem dolů. Je to jako na horách a né v jeskyni. Jsme zvyklí se protahovat, soukat do otvorů a plazit v bahně a né provádět jakousi jeskynní turistiku. Nic podobného se v našem životě už nebude asi opakovat a málokterý jeskyňář má možnost tohle zažít. Jen za dlouhou dobu se podaří na světě objevit obrovskou prostoru pod zemským povrchem. Plně toho chceme využít, jdeme dál a dál do tmy.

Brácha Pavel tvrdil, že šli asi čtvrt hodiny a postavili mužika. My se ženeme už přes půl hodiny a začínáme tušit, že jsme značení někde přehlédli. Kluci nemohli postupovat rychleji než my. Náhodný pohled na hodinky však říká dost. Musíme se vrátit. V průzkumu budeme pokračovat po odpočinku za dva dny.

Libor s Vládou opět doplňují karbid a čistí lampy. Jirka obdivuje obrovský trs aragonitu a já, nemaje co na práci, slézám mezi balvany vysokými jako třípatrový dům ještě o kousíček dál. Dóm nekončí a budeme si muset zvyknout na jiné dimenze a hlavně se naučit v tak velkých prostorách orientovat.

Sotva jsem to domyslel, uvědomil jsem si, že jsem právě učinil školáckou chybu. Neoznačil jsem si, kudy jsem mezi balvany slezl a teď se marně snažím v chaosu skalních bloků nalézt tu správnou štěrbinu. Všechno vypadá úplně stejně a navíc na vrcholky kamenné bariéry nedohlédnu.

Mám smíšené pocity, trochu se bojím a taky mě napadá, že bude asi ostuda, ale zároveň mám radost z dobrodružství dosud nepoznaného. Daří se mi sice určit směr, ale kudy jsme vlastně slezl mi moc jasné není. Nechci to protahovat, kluci se už po mně asi shánějí. Vkládám do úst píšťalku a nesměle pískám. Nic se neděje, tak přidávám na síle. Několik minut trvá než se na hraně vysoko nade mnou objevuje Jirka. Jeho čelovka ozařuje strop a teprve teď si uvědomuji rozlehlost prostory, vlastně té její části, v níž se nalézáme.

Další dny jsme věnovali mapování a fotografování a teď lezeme do "naší" jeskyně naposled. Za tři dny vyprší čas určený na expedici a nám dojdou nejen zásoby jídla, ale i karbidu. Musíme se dnes v obrovských prostorách dostat co nejdále.

Suť se nám sype pod nohama a jeden krok vzhůru znamená pomalu dva zpět. Chvillemi si pomáháme i rukama. Na vrcholku vylézáme na balvan a výkřiky úžasu se nám

zadrhávají v hrdle. Levou stěnu, která byla dosud na dohled, lze teď sotva tušit a pravá stěna zmizela úplně. Svah pod námi ubíhá někam pryč a strop je pokryt neuvěřitelnou zmrštinou krápníků všude kam až dosvítíme. V drobné suti se velkými skoky řítíme dolů a kocháme se ozvěnou přicházející z velké dálky. Na pár vteřin zarážím šílený běh a dívám se, jak se mi kluci jako drobné bludičky vzdalují a vzdalují.

Bezděčně zakláním hlavu. Ne, není to sen. Nevidím hvězdy. Nedostali jsme se na povrch země, kde je teď vlastně den. Jsme v dalším gigantickém domě, největším ze soustavy, kterou jsme zatím objevili. Nevíme pořádně kam jdeme, pouze chápeme, že narušujeme tisíciletý klid podzemní katedrály, v níž před námi nestála lidská noha. Objevili jsme největší prostor Nového Zélandu - "Sen albeřických jeskyňářů", prostoru, která bude citována v atlasu největších jeskyní světa.

V roce 1990 uskutečnila Česká speleologická společnost výpravu na Nový Zéland. Byla to doposud nejúspěšnější zahraniční výprava českých jeskyňářů. V divočině severozápadního Nelsonu se devíticenné expedici převážně albeřických jeskyňářů pod vedením Radka Táslera podařilo objevit dvě jeskyně - Achernar a Bohemii, obě s unikátní krápníkovou výzdobou. Navíc v jeskyni Bohemia pronikli čeští jeskyňáři do gigantických podzemních domů. Průzkum v jeskyni Bohemia nebyl dokončen a albeřičtí speleologové připravují na rok 1994 druhou výpravu. Mají poslední šanci pokračovat v jedinečných objevech. Potom končí rezervace pro prvoobjevitele a nastoupí další nedočkavé výpravy.

K příležitosti výpravy OWEN'94 bude vydána v omezeném nákladu sponzorská pohlednice z jeskyně Bohemia. Můžete ji získat i vy, když expedici zašlete sponzorský příspěvek 150 Kč na adresu:

Česká speleologická společnost, skupina Albeřice, 542 24 Svoboda nad Úpou. Nezapomeňte uvést svou zpáteční adresu.

Redakce

GALERIE VESELÝ VÝLET

Zatím nás najdete na původním místě u autobusového nádraží v Peci pod Sněžkou. Město potřebuje místnosti informačního centra a galerie pro dočasné umístění pošty, proto v průběhu letní sezóny musíme výstavu zrušit. Věříme, že se vám brzy představíme v nových prostorách, buďto u hlavní silnice v Temném Dole nebo v centru Pece pod Sněžkou.

V galerii představujeme především autory spjaté s Krkonošemi a Podkrkonoším. Svě práce tu vystavují a prodávají naši přátelé výtvarníci, kteří s námi spolupracují na přípravě Veselého výletu. Nabídnutá výstavní plocha je pro ně jedinou odměnou. Úspěch mají akvarely Květy Krhánkové, linoryty Standy Špeldy, fotografie Jiřího Havla a Ctibora Košťála. Alespoň část plochy věnujeme fotografiím "Z veselých výletů" od horolezců Josky Rakoncaje, Mirka Lanče Šmída, speleologa Radka Táslera. Také u nás najdete drobné, ale vždy autorské práce - keramiku, šperky, cínové figurky krkonošských postavíček, krajku, tkané svetry, sbírkové kameny a další věci, vhodné jako kvalitní dárky z Krkonoš.

Správa Krkonošského národního parku nabízí

Správa Krkonošského národního parku (KRNP) zajišťuje přímou ochranu přírody, údržbu horských cest a chodníků, dohled v terénu. Vedle toho nabízí hostům ve svých zařízeních četné výstavy a expozice spojené s podáváním informací o provozu na horách a prodejem propagačních materiálů.

Pec pod Sněžkou

Informační středisko Správy KRNP (tel. 962 213) je na hlavní ulici v Peci (viz. plán str. 12) v krásném původním roubeném domě. Ještě zajímavější je interiér s exponáty z Krkonošského muzea. Středisko podává informace o Krkonošském národním parku, o vhodných nebo naopak uzavřených horských cestách, o provozu lanovek, předpovědi počasí ap. V přednáškové síni můžete vidět video-programy s tematikou ochrany přírody. Otevřeno je denně od 8 do 12 a od 13 do 15 hodin, v sobotu a v neděli jen od 8 do 10 hodin. Stejná informační střediska s podobným programem a otevírací dobou jsou také ve Špindlerově Mlýně (tel. 0438-93228) a v Harrachově (tel. 0432-929249).

Ekologická expozice Obří důl - Poklad Krkonoš (tel. 962 411) je jen sto metrů od cesty k dolní stanici lanovky na Sněžku na začátku Obřího dolu.

Prohlídka zajímavého muzea netrvá déle než 30 minut. Získáte tu potřebné informace, zakoupíte mapy a propagační materiál. Otevřeno je denně mimo pondělí v čase 8-12, 13-15 hodin.

Horní Maršov - Temný důl (tel. 948 264) - malé informační místo u regulačního bodu dopravy pro oblast Pece a Malé Úpy. Spolu s informacemi a prodejem propagačních materiálů tu je i směnárna. Otevřeno je denně, v pondělí až čtvrtek od 8 do 17 hodin, v pátek od 8.30 do 18 hodin a v sobotu a v neděli od 9 do 16 hodin.

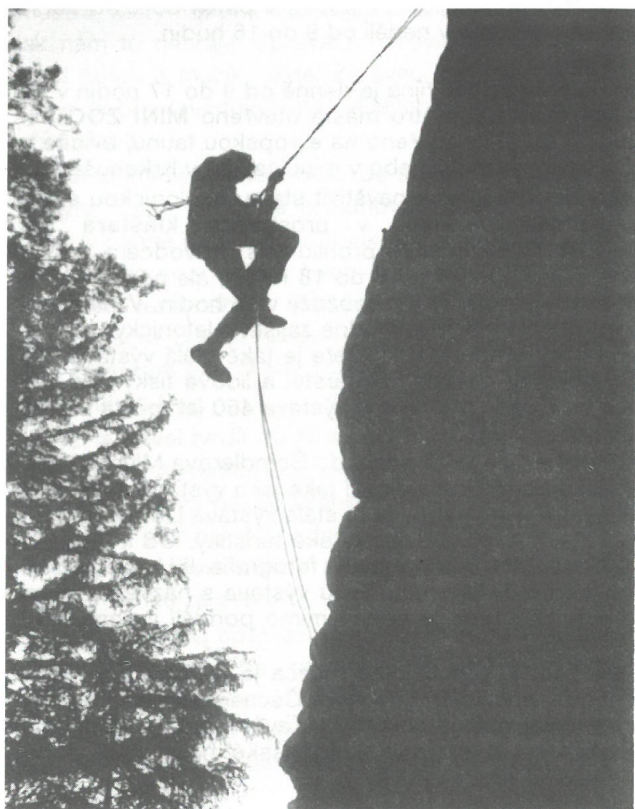
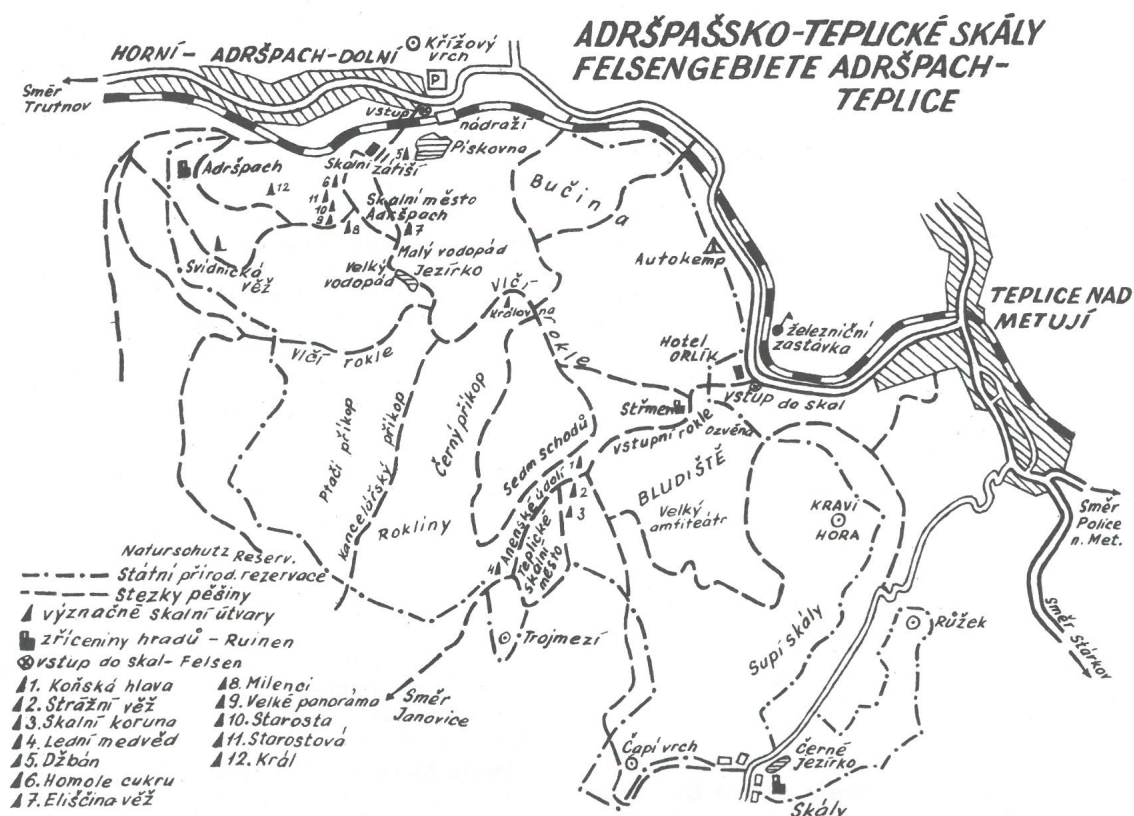
Vrchlabí

Od 1. května do 15. října je denně od 9 do 17 hodin v zámeckém parku v centru města otevřeno **MINI ZOO** (tel. 0438-21773). Je zaměřeno na evropskou faunu, uvidíte tu zvěř a ptáky, kteří žijí nebo v minulosti žili v Krkonoších.

Velmi doporučujeme navštívit stálou ekologickou expozici **Kámen a život** v prostorách kláštera (tel. 0438-21011). Skupinové prohlídky s průvodcem tu jsou denně mimo pondělí od 8 do 18 hodin, ale poslední skupina zahajuje prohlídku nejpozději v 16 hodin. Vzhledem k vysoké návštěvnosti je vhodné zajistit telefonicky rezervaci prohlídky předem. V klášteře je také stálá výstava Betlémy, obrázky na skle, řezbářství a lidové tisky. Od července do října je připravena výstava 460 let města Vrchlabí.

U hlavní silnice ve Vrchlabí do Špindlerova Mlýna stojí tři historické domy, které slouží také jako výstavní síně. Vedle informací a směnárny je tu stálá výstava Lidové umění a řemesla a Z letopisů krkonošské turistiky. Od 15. května do 11. července zde vystavuje fotografie Jiří Havel, od 20. července do 1. listopadu je tu výstava s názvem Zvířena Krkonoš. Otevřeno je denně mimo pondělí v čase 9-12, 13-16 hodin.

Další část Krkonošského muzea je v **Jilemnici** - stálé expozice o počátcích lyžování v Čechách, Metelkův pohyblivý betlém, galerie obrazů F. Kavána atd., v **Pasekách nad Jizerou** s expozicí krkonošské houslařské školy, tkalcovství a lidové výšivky.

Adr, jak horolezci říkají ADRšpašským skálám, má svou zvláštní neopakovatelnou atmosféru. Mezi nadšenými skupinami turistů procházejí party těchto lidí. Na první pohled je můžete rozdělit na "klasiky" a "sportovce", přičemž jejich vizáž nemusí vždy odpovídat výkonům na skalách, protože i někteří staří "klasici", splňující vaše představy o himalájských tygrech, umějí vylézt těžké cesty. Jsou zarostlí na hlavě i ve tváři, jejich oděv jistě nepodléhá módnosti a lezecký "cajk" nosí v obyčejném kletru. Zato barevná trika, flekaté elastické kalhoty, pestrá lana, smyčky, úvazy a cinkající karabiny "sportovců" vás zaujmou na první pohled. Horolezci zdolávají různé obtížné cesty pověstnými spárami, stěnami či rajbasy, komíny a převisy. Navečer, když po lezení pijou pivo v hospodě U Tošovských, na terase u Hotelu Skalní město nebo jinde, znovu "přelézají" své dnešní cesty. Slyšíte o sakra těžké sedm s "osolenými" chyty, o "vyrvaných hodinách" těsně pod kruhem, o "nechaném pytlí" kousek pod vrcholem věže nebo o spáse, které nebyla ani na "žábu" ani na pěst a k tomu plná mechu. Přes tyto "vážené" lezecké problémy vypravěčů poznáte pohodu a spokojenost z toho, co jim Adr nabízí. Teprve při důkladné prohlídce skal a okolí pochopíte, že obdiv milovníků krásné krajiny a lezců z celého světa je tu na místě. Tolik skalního lezení v nádherné přírodě s příjemným počasím a ještě k tomu jen kousek cesty od koupání a občerstvení hned tak někde nenajdete. O podrobnější seznámení se skalami jsme požádali znalce a výborného horolezce "klasika" Vaška Hornycha.

Adršpašsko-teplické skály jsou částí tzv. Broumovské vrchoviny - pahorkatiny mezi Krkonošemi a Orlickými horami. Jsou nejvýznamnější přírodní rezervací v komplexu chráněné krajinné oblasti Broumovsko, mají rozlohu asi 20 km a nadmořskou výšku od 550 do 786 metrů.

Geologicky jsou tvořeny bělavými až žlutými křemítky písčivými. Před osmdesáti miliony let byla zrnka křemene jako produkt větrání snášena pradávou řekou do mísovitě prohlubně mezi okolními horami. V druhohorním křídovém moři vytvořily tyto písky souvislou vrstvu 100 až 200 metrů mocnou. Působením tlaku nadloží a vlivem pronikajících tmelících látek se postupně zpevnily na pískovce. Později vlivem horotvorných procesů moře ustoupilo a celistvá vrstva pískovce byla obrovskými tlaky nalámána na kvádry. A tato skutečnost měla zásadní vliv na vytvoření skal - erozní činitelé, zvláště voda, neobrušovaly povrch horniny plošně, ale působily do hloubky podél prasklin, které rozšiřovaly ve spáry, komíny, soutěsky, kaňony a údolí. Mezi nimi zůstávaly erozí různě vymodelované zbytky pískovcové vrstvy - skalní věže. V geologické minulosti tak postupně vznikaly statisíce skalních útvarů, později rozpadlých na písek a odnesených vodními toky do nižších údolí a do moře. Proces větrání zbylých pískovcových plošin stále probíhá a je geologickou zákonitostí, že časem budou skalní města vypadat zcela jinak než dnes. Z hlediska lidského života je to jev velmi pomalý, takřka nepozorovatelný.

Obtížná přístupnost až nedostupnost učinila z oblasti zajímavou botanickou lokalitu původních jedlobučinových porostů. V hlubokých vlhkých kaňonech je zachováno společenství vzácných vlhkomilných rostlin s rašeliníky, rojovníkem bahenním a dalšími. Zajímavostí je endemický typ "adršpašské" borovice.

V historické době byla oblast považována za neproniknutelnou a tajemnou. Teprve veliký lesní požár na začátku 19. století "objevil" skály pro veřejnost a pozdější majitel panství baron Nádherný nechal upravit vyhlídkové trasy, jak je známe dnes.

Z Trutnova, centra východních Krkonoš, dojedete autem do adršpašských skal za půl hodiny (24 km). Okraje skalnaté plošiny uvidíte zdaleka. Na konci obce je velké hlídané parkoviště, hotel "Skalní město" i další možnosti občerstvení a noclehů. U nedalekého vstupu do skal zaplatíte vstupné a s průvodcem (nebo sami) můžete zahájit prohlídku. Trvá 2 - 3 hodiny a projdete přitom asi dva a půl kilometru po cestách, lávkách a schodech. Průvodce Vás sezná-

mí s historií, přidá trochu geologie, botaniky a zoologie. Bude Vás upozorňovat na různé zajímavosti, skály podobající se hlavě Indiána, Džbánu, Cukrové homole. Ukáže Vám Dvojčata, Želvu a mnoho dalších. Bude mluvit i o Krakonošovi a jeho Sedátku, Kalahotách, Zubu. Spatříte nejvyšší pískovcové věže v Čechách - Milence, Pana starostu, Paní starostovou, Konšela, Štěpánskou korunu. prohlédnete si vodopád a projedete se loďkou po umělém kouzelném jezírku. Během celé prohlídky můžete obdivovat okolní divokou přírodu a svou fantazii uplatnit při pozorování skalní scenérie. Pokud dáte přednost prohlídce bez průvodce, cesty jsou dobře značené, zakreslené i na vstupence a na celé trase je mnoho informačních tabulí.

Druhou hlavní část oblasti - Teplické skály - tvoří mohutný kaňon Skalního potoka. Ke vstupu do skal vzdálenému 4 km dojedeme z Adršpachu po silnici na Teplice. Je tady parkoviště a hotel Orlik i další služby. Prohlídka s průvodcem nebo samostatně je dlouhá 5-6 km a trvá alespoň 3 hodiny. Skalní koruna, Krakonošův míč, Lví klec, Kanec, Pes, Lední medvěd nebo Kvočna jsou nejznámější ze zdejších skalních útvarů. Největší dojem v nás zanechají obrovité Chrátové stěny a skalní kaňon Sibiř. Znalci považují tyto partie Teplických skal za nejkrásnější v celé oblasti.

Návštěva obou turistických okruhů se dá stihnout za jeden den, ovšem milovníkům dosud nedotčené divoké přírody doporučujeme rezervovat si alespoň 2 až 3 dny a kromě uvedených partií projít úseky skalního města po málo frekventovaných značených cestách, např. romantickou Vlčí roklí, spojující adršpašské skalní město s teplickým po modré značce, která je pro zdatné turisty nebo zvolit procházku Řeřichovou roklí, či zeleně značenou cestou v Teplických skalách. Doporučujeme zakoupení turistické mapy, kde jsou tyto cesty zakresleny. Ovšem musíme se řídit řádem přírodní rezervace jehož hlavním ustanovením je zákaz pohybu mimo turistické cesty.

Pokud jste ovšem organizovaní horolezci, máte možnost poznat tuto oblast důkladněji. Je považována za nejzajímavější "skalolezecký" terén v Čechách. Je tu vylezeno asi 1500 věží, na které vede asi 4000 cest, a každým rokem jich 100 - 200 přibývá. Charakter lezení je mimořádně pestrý, vyhlášené jsou extrémně těžké spárové cesty a relativně hladké stěnové cesty. Horolezecké objevování skal zahájili v r. 1923 Němci z okolí Drážďan, a přenesli sem i specifická pravidla pískovcového lezení, která platí s mírnými úpravami dodnes.

Informační centrum Veselý výlet v Peci pod Sněžkou provozujeme ve spolupráci s městským úřadem. Najdete nás ve středu města u autobusového nádraží. Máme otevřeno denně od 8 do 19.30 hodin. Rádi vám poskytneme základní informace o Krkonoších, možnostech při jejich poznávání, poradíme vám při výběru ubytování, doporučíme trasy výletů a upozorníme vás na aktuality z východní části Krkonoš. Ve Veselém výletu vám poradí Věra Kalábová a Renáta Haisová. Obě hovoří dobře německy.

Informační centrum je spojeno s galerií. Vedle uměleckých předmětů (viz. str. 25) si u nás můžete koupit turistické průvodce, mapy, pohlednice, publikace o Krkonoších ap. Součástí informačního centra je i směnárna.

V průběhu letní sezóny budou prostory informačního centra přeměněny na poštu. Do uzávěrky letního Veselého výletu jsme pro zbytek letní sezóny nenašli náhradní prostory.

INFORMAČNÍ CENTRUM VESELÝ VÝLET v Peci pod Sněžkou

galerie - směnárna - taxi
denně 8.00 - 19.30
telefon (0439) 962 488

Telefonování : východní Krkonoše jsou v trutnovském telefonním obvodu s volacím znakem 0439, ze zahraničí 0042439, při telefonování z Pece pod Sněžkou a Malé Úpy mimo tyto obce je nutné před volaným číslem vytočit ještě číslo 9. Veřejné telefonní automaty jsou v Horním Maršově u autobusové zastávky, v Janských Lázních na náměstí, ve Svobodě nad Úpou na náměstí, v Dolním Maršově u Rýchorky, v Peci pod Sněžkou u pošty. Veřejné telefony jsou také na stanovištích veřejných parkovišť ve Velké Úpě, v Peci a na Malé Úpě. Telefonní služba je na poštách v těchto časech: Horní Maršov (948 148) pondělí - pátek 7.30 - 12.00, 13.00 - 15.30 v sobotu 8.00 - 9.00, v Janských Lázních (942 012) po-pá 8.00-12.00, 13.00-15.30, so 8.00-9.00, v Peci pod Sněžkou (962 283) po-pá 7.00-12.00, 13.00-15.30, so 9.00-10.00, ve Velké Úpě (962 310) po-pá 7.00-12.00, 13.00-15.00, so 8.00-9.00, v Malé Úpě (966 219) po-pá 7.00-12.00, 13.00-15.00, so 8.30-9.30, ve Svobodě nad Úpou (942 097) po-pá 8.00-11.30, 13.00-16.00, v pátek pouze do 15.30, so 8.00-9.00 hodin.

Parkoviště : Temný Důl (948 201) - regulace dopravy pro oblast Pece a Malé Úpy otevřena od 7.00 do 19.00 hodin, střežená parkoviště ve Velké Úpě (P2 - tel. 962 156), v Peci u kapličky (P3 - 962 157) a Zelený Potok (P4 - 962 158), v Malé Úpě ve Spáleném Mlýně (966 355) a na Pomezních Boudách (966 345), v Janských Lázních u lanovky (946 24), všude je v letní sezóně nepřetržitý provoz.

Zdravotnictví : rychlá záchranná služba Trutnov tel. 155, pro východní Krkonoše je pohotovostní služba v Horním Maršově (948 144), pohotovost Trutnov (5111), lékařské a zubní ordinace jsou v Peci pod Sněžkou (962 444, 370), v Horním Maršově (948 144), v Janských Lázních (942 344), ve Svobodě nad Úpou (942 444), v Dolním Maršově (942 044), lékárna je v Horním Maršově otevřena po-pá 7.55-12.15, 13.15-16.00 (948 121), ve Svobodě nad Úpou po-pá 8.00-12.30, 14.00-po, st, čt-16.30, út, pá-15.30, (942 016).

Horská služba : stálá pohotovost je ve Špindlerově Mlýně (0438) 934 39.

Policie : stálá pohotovost Trutnov 158, služba v Peci pod Sněžkou 962 333, pohraniční policie v Horním Maršově 948 133, obecní policie v Janských Lázních 942 101, v Peci pod Sněžkou 962 215.

Hasiči : stálá služba Trutnov 150, požární zbrojnice ve Velké Úpě 962 222,

Městské a obecní úřady : Svoboda nad Úpou 942 045, Horní Maršov 948 156, Janské Lázně 942 101, Pec pod Sněžkou 962 215, Malá Úpa 966 357, Černý Důl (0438) 921 64, úřední hodiny jsou vždy v úterý 8.00-12.00, 12.30-17.00 hodin.

Lesní správa : Lesní závod Horní Maršov (v areálu pily) 948 161, 162, lesní správa - Látkovo údolí 948 110, Černá hora 942 120, Rýchory 947 152, Pec pod Sněžkou 962 214, Malá Úpa 966 293.

Správa Krkonošského národního parku (str. 25) : středisko Pec pod Sněžkou 962 213, po-pá 8.00-12.00, 13.00-15.00, so-ne 8.00-10.00, muzeum v Obřím dole 962 411, otevřeno denně mimo pondělí, út-ne 8.00-12.00, 13.00-15.00,

Bohoslužby : Horní Maršov - neděle 10.45, pátek 18.00, Janské Lázně - neděle 9.30, úterý a čtvrtek 16.30, Velká Úpa - neděle 10.45, čtvrtek 15.00, Malá Úpa - v létě dle ohlášení a zájmu v sobotu v 16.00, Svoboda nad Úpou - neděle 8.00, pondělí, středa, pátek 17.00.

Meteorologická stanice v Peci pod Sněžkou 962 403.

Benzinová pumpa ve Svobodě nad Úpou je otevřena v létě denně 6.00-20.00 hodin, tel. 942 265.

Autoopravny : Svoboda nad Úpou - Hlávka (942 587), denně 7.00-17.00, autocentrum Semerák (942 506).

Hraniční přechody : Malá Úpa 966 250 - zatím pouze pro pěší, pro vozidla jsou přechody v Královci u Zacléře a v Harrachově, všude je nepřetržitý provoz. Zvažuje se otevření hraničního přechodu pro pěší u bývalé Obří boudy pod Sněžkou.

Autobusy : předprodej místenek (pouze z výchozí stanice) a informace ČSAD v Peci pod Sněžkou 962 480 (denně 8-15 hod.).

Taxi : Pec pod Sněžkou stanoviště u Veselého výletu (tel. dne 962 488, v noci 962 212), stanoviště na parkovišti u kapličky (P3, tel. nepřetržitě 962 157).

Doporučujeme vám tyto vybrané kvalitní služby:

Svoboda nad Úpou : turistická jízdárna (str.10), hotel Pod pralesem (str.7). **Horní Maršov :** samoobsluha Hlávčák (str.19), pension a restaurace ASIA (str.3), Lysečinská bouda (str.5). **Janské Lázně :** pension Duncan (str.9), Sokolská bouda (str.19) centrální parkoviště (str.9). **Pec pod Sněžkou :** hotel Nebozízek (str.21), krytý bazén a snack bar Poustevník (str.21), bouda Pod Studničnou (str.21), Luční bouda (str.21), Lesní bouda (str.20), horský dvůr Berger (str.20). **Velká Úpa :** pension a restaurace Barrandov (str.17), horská bouda Blanka (str. 20), pension Čertice (str.20), horská farma Sosna (str.18). **Malá Úpa :** pension a restaurace Rusalka (str.11), pension a obchod Popelka (str.10). **Černý Důl :** pension Svatý Michal (str.23), Lesní bouda (str.20), koupaliště a kemp Čistá (str.23, tel.(0438) 921 01). **Hostinné :** Galerie antického umění (otevřeno je denně mimo pondělí od 9 do 12 a od 13 do 17 hodin, v sobotu pouze odpoledne, sezonní výstava Velia - výsledky archeologického výzkumu v jižní Itálii).

Další informace o vybraných službách naleznete uvnitř Veselého výletu.